

Izhaaja ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
zemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/1. — Telefon št. 72.

Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knaflovi ul. št. 5/L. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.

Ispravniki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 493

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem č. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.843 — Praha št. 78.180,
Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 10. decembra.

Po več nego tritedenski težki krizi je včeraj na Češkoslovaškem uspelo gosp. Švehli sestaviti novo vlado narodne koalicije, v kateri so združene one češke stranke, ki se priznavajo k narodnemu edinstvu ter smatrajo današnjo ustavo za temelj državne in nacionalne eksistence češkoslovaške republike.

Ni dvoma, da prevzemajo Švehla in njegovi sodružniki državno krmilo pod težimi okoliščinami, nego so obstojale v dobi stare koalicije pred volitvami. Notranje težkoče bivše narodne koalicije so povzročile razpust parlamenta in razpis novih volitev. Nade, da se bo pri volitvah razčistil položaj in da se bo moč narodnih strank ojačala ter da bo novi parlament mogel razpolagati s trdnjo narodno večino, se niso uresničile. Češke narodne stranke so sicer dobile večino, toda ta večina znaša le 18 mandatov in je pri dobri organizaciji opozicije zelo šibka. Glavno je pa, da se odnosi med posameznimi narodnimi strankami niso uravnovežili, temveč da so ostali še kompromisni. Predvsem se je pojavila s prejšnjo politično močjo obrtniška stranka, katere sodelovanje v vladi je postalo neobhodno, ker brez nje ni večine. Videti je stranke so v ostalem trezni, močje, ki se bodo gotovo znali prilagoditi koalicijskemu sistemu, ki ž njihovim pristopom prebija iz režima »petke« v režim »šestke«. Naravno pa je, da vsako kompromisiranje koalicijske komplicirane tudi njeno delovanje. Silen udarec, ki ga je utrpela socialna demokracija, je zanesel v to stranko naravno mnogo nezvestosti in pričakovati je, da bo, če se nadalje renarvanje v širokih vrstah delavstva, ki se vedno rado posluša radikalna gesla, v bodoče mnogo manj popustljiva nego je bila dosedaj. Tudi narodno - demokratska stranka gosp. Kramarja, ki je pri volitvah mnogo izgubila, ni več s staro vneto pri delu, zlasti ker je v volilnem boju bila v ostrih konfliktih posebno z narodnimi socialisti. Naravni ozkovalnosti teh dveh skupin stoji nasproti bojevitost razpoloženja širših klerikalne stranke, katere je svojo moč znatno ojačala in ki se sedaj očitno pripravljajo, da po možnosti brzdajo v kulturno - političnem oziru. Najkonsolidiranejši skupini sta republikanska stranka češkoslovaškega podežela (agrarna stranka) in stranka češkoslovaških socialistov, ki sta obe pri volitvah izvrstno odrezali ter imata trezne voditelje.

Ze razvoj krize je pokazal, da so se nekatera že prej med narodnimi strankami sporna vprašanja po volitvah še znatno poostila. Sem spadajo nekateri socialno-politični, predvsem pa kulturni problemi. Karakterističen v tem oziru je bil veto klerikalce, da socialisti, ki so za takšno ločitev cerkve od države in za laizacijo šole, ne smejo dobiti ministrstva prosvete. Le nedosežnemu diplomatskemu talentu ministrskega predsednika Švehla se je moglo posrečiti, da je takorekter v zadnji uri našel kompromisne formule, na podlagi katerih je bilo mogoče združiti k novemu sodelovanju narodne socialiste in klerikalce, socialne demokrate in agrarce. Mlakohevo obrtnike in Kramarjeve nekdanje mladočehne.

Program nove vlade še ni znan, a verjetno bo znatno konservativnejši nego je bil program prejšnje petke. Češke narodne stranke so pokazale občudovanja vredni državniški smisel. Le s tem, da so odložile nekatere najbolj nasprotujoče programske zahteve, so omogočile narodno vlado ter preprečile, da se država prisili v kompromise, ki bi bili češki narodni ideji v veliki škodo, dokler niso še dograjeni temelji nacionalnega državnega enotnega češkoslovaške republike. Razpad narodne koalicijskega sistema bi bil mogel povzročiti republikani nedolžno škodo in bi naibž pomenil nevarnost njegove obnovitve za dolgo dobo.

Situacija, pred katero se nahaja nova češkoslovaška vlada, gotovo ni zavidljiva in težkoče bodo velike Komuniste in svoje pozicije znatno ojačili, predvsem pa bo treba, da narodne stranke posvetijo vso pozornost razrešitvi na Slovaškem, kjer je brezvestna separatistična demagogija napravila mnogo škode in kjer kaže, da bo Češkoslovaška republika kmalu postavila na pred podoban problem, kakršnega je imela Jugoslavija pred kapitulacijo radičevskega separatizma.

Mi se iskreno veselimo, da se je posrečilo obnova narodne koalicije, ki je porok, da bo Češkoslovaška svoje gotovo nelahke notranje probleme rešila s tisto odločnostjo, treznostjo in narodno disciplinostjo, ki jih občudujemo kot odlične lastnosti češkoslovaškega naroda.

Kralj proslavi krstno slavo v Zagrebu

Veliko zanimanje za skupščinsko sejo. — Amnestija za politične tiskovne delikte.

Beograd, 10. dec. p. Vse politično življenje se je danes osredotočilo v Narodni skupščini, kjer so bili prisotni vsi ministri in tudi skoraj vsi poslanci. Seja je bila ves dan. Zato se tudi ni mogla vršiti seja radikalnega kluba, ki jo je odložil do 14. t. m. s istim dnevnim redom. Zvečer je bil na dvoru minister Stjepan Radić s soprogo. Baie ju je kralj pridržal na večerji. Na večerjo je bil povabljen tudi posl. dr. Marinković s soprogo.

V političnih krogih govore, da proslavita kralj in kraljica krstno slavo sv. Andreja, ki je po pravoslavnem koledarju dne 30. novembra (13. dec.), v Zagrebu in da ostaneta ondi tudi za ka-

toliške božične praznike. Kralj ima navado, da teh praznikov ne prebije v Beogradu. Tako je bil lani v Skoplju. V Beograd pa se povrne za pravoslavni Božič. V političnih krogih zatrjujejo tudi, da podpiše kralj za praznike velik ukaz o amnestiji političnih krivcev, zlasti za tiskovne delikte.

Do seje načelnikov skupin še vedno ni moglo priti, ker vztrajajo samostojni demokratje na odločnem stališču proti zborničnemu podpredsedniku dr. Subotiću. Ker je s tem onemogočen spoznanje med načelniki skupin, se doznava iz vladnih krogov, da bo moral dr. Subotić odstopiti.

Obtožba proti dr. Lukiniću pred Nar. skupščino

Nečuvane partizanske intrige Lukinićevih nasprotnikov. — Tri poročila in trije predlogi. — Razprava se vrši v pondeljek.

Beograd, 10. dec. p. Ves dan je živahno razpravljali v zbornici anketni odbor o zadevi dr. Lukinića. Se sinoči je bila dosežena soglasnost, da se sprejme resolucija, ki so jo bili redigirali radikalni, da se dr. Lukinić ne izroči sodišču. Davi pa so davidovičevci in klerikalci začeli protiaktijo. Danes so čutili potrebo izjaviti, da ne morejo več ostati pri dosedanjem stališču in glasovati, da se dr. Lukinić ne izroči sodišču. Seja anketnega odbora ni dovela do nikakega rezultata in se je nato zaključila. Radikalni so predložili svoje poročilo, samostojni demokratje, davidovičevci, klerikalci in radičevci pa svoja oddvojena mišljenja. Gre očitno za sistematsko pripravljeno akcijo, ki naj pokvari utis ugotovitev anketnega odbora. Organizatorji te akcije se trudijo, da bi angažirali za to intrigo tudi del radikalcev. Radikalni še niso formulirali svojega definitivnega stališča. Izgleda, da se bo o tem najprej razpravljalo v vodstvu stranke. Najbrže dobe radikalni poslanci proste roke, da glasujejo po svojem prepričanju. Splošno mnenje je, da se intriga ne bo obnesla in da ne bo mogoče dobiti dvotretjinske večine, ki je potrebna za predlog opozicije, po katerem naj bi se dr. Lukinić izročil sodišču.

Oddvojeno mišljenje, ki so ga podali samostojni demokratje po poslancu dr. Svetislavu Popoviću, pravi:

Preiskovalni odbor ima po členu 14. zakona o odgovornosti ministrov predložiti Narodni skupščini poročilo o končani preiskavi in staviti po poslovniku zbornice tudi predlog za sklep skupščine v smislu člena 18. omenjenega zakona, ali naj ugotovi tožbi ali ne. Pristojnost odbora se po členu 162. kazenskega postopka krije s pristojnostjo preiskovalnega sodišča. Zato mora odbor izreči, ali obstoje pogoji čl. 161. kazenskega postopka. V konkretnem primeru je odločil anketni odbor po končani preiskavi, da ne bo predlagal Narodni skupščini izročitev dr. Lukinića. To je storil s tem, da je odložil predlog, da se Narodni skupščini predlaga postavitev dr. Lukinića pred sodišče. Predlog je bil odklonjen z motivacijo, da ni kršitve zakona, ker ni dejanja, kaznivskega po zakonu. Narodna skupščina ni zahtevala ocene posrednih članov preiskovalnega odbora o umestnosti ali oportuniteti inkriminiranega delovanja. Za tako oceno odbor ni bil pristojen in torej nima njegov izrek pravne veljave. Soglasno zato s pristojno donešenim sklepnim predlogom, da ni mesta za obtožbo, izjavljamo, da bi bilo po našem mnenju treba izniti oceno o umestnosti ali oportuniteti dejanja, ker ne spada v kompetenco preiskovalnega odbora. Tudi se v tej smeri ni vršila preiskava, ker bi se moralo sicer gotoviti, da so bili za izvedbo sklepa likvidacijske komisije merodni pravni predpisi in mednarodne obveznosti, glede katerih se je postopalo po jasni direktivi pristojnega zunanega ministrstva in da sploh ni bilo nikakršnega moralnega ali materialnega interesa, ki bi zahteval od naših državnih organov, da se ne izvedejo zakoni ali mednarodne pogodbe. Zato tudi dr. Lukinić ni mogel kršiti državnih interesov, ko je postopal v skladu z državnimi zakoni in našimi mednarodnimi obveznostmi.

Prvotno poročilo večine anketnega odbora so po dopoldanskim dogodkih podpisali le rad. posl. Jazmović, Lalošević, Vasa Kržalić, Dragiša Leovac in dr. Vasa Jovanović. V tem poročilu je rečeno, da je anketni odbor podrobno pregledal vse akte in vse potrebne podatke ter ugotovil, da je po čl. 69 uredbe in po čl. 96. pravilnika o izvedbi uredbe o postopanju z imovino sovražnih podanikov likvidacijska komisija na svoji seji dne 12. novembra 1923, sklepila, da se ukine sekvester nad posestvom Turn-Taxisa. Ta sklep se je dostavil ministru pravde, da ga izvede. Niti v uredbi niti v pravilniku na niso

predpisani roki, v katerih ima minister pravde izvesti ta sklep in tudi ni predvidena nikakršna sankcija, ako ga ne izvede. Dr. Lukinić je predmet proučil in postopal po predlogu komisije, oirajoč se na avstrijsko državljanstvo kneza Alberta Turn-Taxisa. Dr. Lukinić ni smel knezu oporiti avstrijskega državljanstva, ker je imel avtentične dokumente avstrijske republike in ker bi sicer kršil mednarodno kurtoazijo. Toda dr. Lukinić ni smel pozabiti, da je bil knez tudi nemški državljan in da bi zato radi dvojnega državljanstva moral še nekaj časa zadrževati svojo odločitev. Počakati bi moral, da se to vprašanje reši pred pristojnim forumom. Njegov odlok o ukinjenju sekvestra soglasja sicer z vsemi predpisi materialnih in formalnih zakonov, vendar je dr. Lukinić kršil svojo dolžnost kot zakoniti zaščitnik interesov države, ki jo je izpostavil morebitni gmotni škodi. Ker pa ni kršil nobenih ustavnih ali zakonitih predpisov, ne more videti preiskovalni odbor v inkriminirani odločitvi dr. Lukinića onih elementov, ki so potrebni za kvalifikacijo specialno kaznivskega dejanja ministra pravde. Pač pa vidi odbor nezadostno pazljivost in nezadostno strokovno sposobnost ministra v čuvanju državnih interesov. V postopanju obtoženega dr. Lukinića kot bivšega ministra pravde ni nikakega kaznivskega dejanja v smislu čl. 1. zakona o ministrski odgovornosti. Zato odbor predlaga, da se dr. Lukinića ne stavi pred državno sodišče.

Poslanci Dragutin Pečić, dr. Ilija Šumenković, dr. Stanko Šibenik in dr. Hodžar so predložili sledeče oddvojeno mišljenje:

V preiskavi proti obtoženemu dr. Edi Lukiniću, bivšemu ministru pravde, zaradi ukinjenja sekvestra nad posestvom kneza Turn-Taxisa in njegove izročitve v fizično posest delniške družbe za izrabo gozdov se je ugotovilo, da je dovolj dokazov in podlaga za kršitev ustavnih in zakonskih predpisov, ki jih vsebuje obtožnica. Dokazano je tudi, da je s tem povzročena državni škoda. Zato smatramo, da je treba predlagati Narodni skupščini, naj sklene, da se dr. Lukinić izroči sodišču v nadaljnje postopanje. Podrobne razloge bomo navedli na seji Narodne skupščine.

Oddvojeno mišljenje opozicije ne na vaju niti enega konkretnega slučaja za kršitev zakona ali postavke, ki bi jo zagrešil dr. Lukinić.

Svarilo „Samouprave“ v Zagreb

Beograd, 10. decembra. n. Jutrišnja »Samouprava« polemizira z zagrebškim »Obzorom« o radikalnem shodu in o reviziji ustave. List pravi, da more priti revizija ustave na vrsto šele tedaj, ko bosta ustava in samouprava v praksi izvedeni. Sporazumno z radikalni in radičevci je odstavljeno z dnevnega reda hrvatske vprašanje in ne more biti o njem več govora. »Samouprava« uga, da bo »Obzor« izpremenil svojo pisavo, ki utegne sicer vznemiriti duhove.

Napad na Radičevega sina

Zagreb, 10. decembra. n. Radičev sin Vladimir je bil včeraj popoldne na pokopališču z nekim profesorjem, neko gospodično ter nekaterimi prijatelji in znanci. Na povratku s pokopališča so se ustavili v gostilni na Bijenički cesti. V gostilni je bilo tudi nekaj Zagrebčanov, večinoma mladih ljudi, ki so prepevali pesmi, v katerih so zafrkavali Stjepana Radića. Profesor je stopil k njim in jih opozoril, da se nahaja v njegovi družbi Radičev sin in naj zato nikar ne peajo takih pesmi. Začel se je prepirl in družba medčev je navalila na profesorja in mlade Radića in ju pretepala s palicami. Vso zadevo ima sedaj v rokah policije, ki išče krivce.

Kako dela posl. Pucelj za kmeta

V finančnem odseku se je z ostalimi radičevci zavzemal, da se poviša uvozna carina na pluge. — Tudi radikalni so glasovali proti njemu.

Beograd, 10. decembra. p. Popoldne je bila seja tarifne sekcije finančnega odbora, ki so jo pričakovali z izrednim zanimanjem, ker je bila na dnevnem redu razprava o uvoznih carinah na poljedelsko orodje, zlasti na pluge.

Samostojni demokrat Juraj Demetrović je predlagal, naj se plugi in njihovi deli oproste uvozne carine, ker bi carina nanje več škodila našemu poljedelstvu kakor pa koristila državnim blaginjam in naši industriji. Poslanec Demetrović je med drugim rekel, da se v velikem delu države še vedno poslužujejo kmetje lesenih plugov, ki zato občutno konkurirajo železnim.

Pod vtisom izvajani poslanca Demetrovića, čigar mnenju so se pridružile tudi skoro vse ostale opozicijske stranke, je nastalo razpoloženje, da se črta uvozna carina na pluge. Da pa bi rešil vladno stališče, ki je zastopal mnenje, naj ostane ta carina, je predlagal poslanec Pucelj, naj se uvozna carina zniža na polovico, to je

da znašaj 168 Din za en plug, kar bi pomenilo 42 Din več ko doslej. Poslanec Pucelj je imel o tej stvari daljši govor, v katerem je zagovarjal carino na pluge. Poslanec Demetrović je vzkliknil: »Čujmo kmetjsko demokracijo!« Poslanec Pucelj pa je besno odgovoril: »Sedaj bomo čuli pamet!« Za uvožno carino na pluge se je nato zavzel še radičevcevo Voljković, ki je sam kmet iz Dalmacije.

Med tem so se radikalni pridružili naziraju posl. Demetrovića in presenetili radičevce s svojim sklepom. Z vsa ostalo opozicijo je potem radikalna stranka glasovala za predlog poslanca Demetrovića, ki je bil sprejet z večino glasov. S tem je odpravljena uvozna carina na pluge.

Tarifna sekcija je nadalje razpravljala tudi o drugih poljedelskih orodjih in znižala carino na kose in srpe od 70 na 50 in na nože za obrt, industrijo in poljedelstvo od 50 na 20.

Pred vlado velike koalicije v Nemčiji

Zavlačenje odločitve s strani socialnih demokratov in nemške ljudske stranke. — Dr. Luther poverjen s sestavo nove vlade?

Berlin, 10. decembra. k. »Nationalzeitung« poroča: Pogajanja posameznih frakcij glede sestave vlade so prišla v stadij stagnacije. Demokrati in centum sta edini frakciji, ki sta jasno sporočili državnemu predsedniku Hindenburgu, da sta pripravljena vstopiti v vlado velike koalicije, ki bi bila tudi najprimernejša. Nemška ljudska stranka in socialni demokrati Hindenburgu dosedaj še niso podali nobene izjave glede vstopa v vlado velike koalicije. Socialni demokrati pravijo, da do sedaj še niso prejeli od nemške ljudske stranke definitivnega odgovora, da bi bila zadovoljna z njihovim vstopom v

vlado, poslanci nemške ljudske stranke pa izjavljajo nasprotno, da tozadevno samo zato še niso zavzeli nobenega stališča, ker se socialni demokrati še niso izrazili o svojih odnosih napram posameznim strankam za slučaj njihovega vstopa v vlado. Socialistična frakcija bo danes nadaljevala posvetovanja glede vstopa v eventualno vlado velike koalicije.

Splošno se pričakuje, da bo sedanji kancelar dobil že danes od predsednika Hindenburga nalog, da sestavi novo vlado in da prične dr. Luther že jutri pogajanja s posameznimi strankami.

Delovanje novega tržaškega prefekta

Aretacija učitelje v narodni noši. Trst, 10. decembra. e. Današnja »Istarska Rijeka« je bila zaplenjena. Kvestura je zasegla vse izode, še predno so bili oddani na pošto. Prefektura je zaplenila list zaradi razgovora Franine in Jurine, ki bi po prefektovem naziranju utegnili kaliti javni mir in red.

Buzet, 10. decembra. e. Davi so karabinjerji v Brgradu prejeli predsednost deklarskega društva »Učeka« v Roču. Ljubico Gržiničovo in jo uklenjeno odpeljali v zapor v Lanišče. Sinoči je Gržiničova odšla iz Roča v Brgrad na obisk. Prenočila je pri znanu rodbini, ki je pred kratkim prestopila k pravoslavju. Gržiničeva je prišla v istrski narodni noši. To je bil vzrok, da so štirje karabinjerji prišli v Brgrad in vso noč stražili hišo omenene družine. Ko je davi družina vstala, so karabinjerji prijeli Gržiničovo in jo odvedli v zapor. Zvečer so jo odpeljali v koperske zapore. Radi tega dogodka je zavladalo po vsej Čitaliji veliko ogorčenje. — S temi čini je novi tržaški prefekt pokazal svojo naklonenost do Slovanov.

Kriza v italijanski klerikalni stranki

Rim, 10. decembra. Popolari skušajo svojo stranko reorganizirati. Za 17. t. m. je skličen v Turinu sestanek popularskega strankinega vodstva in parlamentarne skupine. V Rimu krožijo vesti, da bo strankino vodstvo na tem sestanku odstopilo. Gotovo je, da bo moral odstopiti pri tej priliki politični tanik stranke, poslanec De Gasperi. Na njegovo mesto pride beneški poslanec Umberto Merlin, ki je pripadnik desničarskega krila popularcev. De Gasperi je soustanovitelj popularske stranke in je bil izvoljen v tridesetinskem okraju.

Odstop predsednika portugalske republike

Lizbona, 10. decembra. e. Predsednik republike je podal ostavko. Zbornica se sestane jutri, da izvoli novega predsednika republike. Kot najresnejši kandidat se imenuje Bernardino Machado, bivši predsednik republike.

Izraznitev Porenja

Pariz, 10. decembra. s. Kakor poroča »Petit Parisien«, bodo odpoklicani 62, 130, in 133. topniški polk iz Porenja. 62. in 133. topniški polk bosta razpuščena, 130. pa bo prestatavljen v Francijo.

Pretep med fašisti

Turin, 10. decembra. e. Sinoči je v bližini fašistovskega sedeža nastal med fašisti pretep, v katerem sta bila hudo ranjena sovravnatelj fašistovskega lista »Il Regno«, Co lisi Rossi in neki Valentin. Radi tega so organi javne varnosti prejeli tri fašiste skvadriste.

Bolgarija proti nevtralniconi

London, 10. decembra. l. »Times« poroča iz Sofije, da se bolgarska vlada protivi predlogu preiskovalne komisije, naj se ustanovi med Bolgarijo in Grčijo en km široka nevtralna cona. Bolgarska vlada izjavlja, da bi ta cona favorizirala komitaško delovanje, česar bi Bolgarija zaradi nezadostnega števila vojaštva ne mogla preprečiti. Obenem bi izgubila Bolgarija pas ozemlja, kar je velikega pomena v vojaškem oziru.

Proračun Zagreba

Zagreb, 10. decembra. n. Proračun mesta Zagreba za leto 1926 znaša 84.831.624 Din izdatkov, dohodkov pa 84.988.648 Din, tako da je proračun aktiven. Finančni odsek mestnega sveta je sklenil na svoji današnji seji, da se ima že sestavljeni proračun za prihodnje leto znižati, tako da izdatki ne smejo presegati 80 milijonov Din. Tudi dohodki se bodo precej zmanjšali, ker se znižajo nekatere občinske davščine.

Mraz popušča

Beograd, 10. decembra. p. Mraz je znašal danes v Beogradu 12.2 stopinj pod ničlo. Po poročilu z observatorija na Vračaru se pomika mrzli val, ki je doslej vladal nad Jugoslavijo, polagoma proti vzhodu. Zato je tudi mraz že nekoliko odnehal. V Beogradu je mraz ponahal za 4.5, v Kragujevcu pa za 5 stopinj.

Minister Maksimović v Zagrebu

Zagreb, 10. decembra. n. Danes je dospel semkaj notranji minister Maksimović, ki je prišel naproti svoji ženi, ki se vrača z Dunaja. Oba sta se zvečer odpeljala nazaj v Beograd.

Nov poslanec SDS

Beograd, 10. decembra. p. Danes je pristegal v skupščini novi poslanec SDS Stojan Umičević, izvoljen v banjaški okrožju na listi Narodnega bloka, ker je nosilec liste Ljuba Nešić odstopil vsled imenovanja za poslanika v Pragi, kamor je že odptoval. Skupščina je vzela odstop poslanika Nešića na znanje.

Preluknjani novci neveljavni

Beograd, 10. decembra. n. Finančno ministristvo je odredilo, da so preluknjani novci neveljavni in da ne morejo služiti kot zakonito plačilno sredstvo.

Smrtna avtomobilska nezgoda v Beogradu

Beograd, 10. decembra. n. Danes okrog 5. popoldne je povozil avtomobil ministrskega predsedništva, v katerem sta se peljala le šofer in orožnik, na Terazijah gospo Vero Mihajlovičevno, profesorjevo ženo. Ponesrečenka je kmalu potem umrla. Šoferja so aretirali.

Darujte za sokolski Tabor!

Celodnevna seja Narodne skupščine

Skupščina je včeraj zborovala dopoldne in popoldne. — Nov poslanec SDS. — Zemljišča na Teznu. — Zadeva dr. Lukinića

Beograd, 10. decembra. 1. Narodna skupščina se je danes ob 11. dopoldne zopet sestala. Po dolgem presledku je danes predsedoval gosp. Marko Trifković. Pred prehodom na dnevni red je bila predložena ostavka gosp. Liube Nešića, ker odhaja za poslanika v Prago. Na njegovo mesto pride Stojan Umičević, ki je danes že prisostvoval seji. S tem dobi samostojni demokratski klub 23 poslancev. V nadaljnjem je skupščinski tisk prečital poročilo odbora za pretrg zakonskega osnutka o izpremembah in dopolnitvah zakona za organizacijo čerkovnega in virmanskega prometa. Tudi je bilo skupščini predloženo poročilo odbora, ki je pretrgal osnutek zakona o Obrnitiški banki. Obenem je bilo sporočeno, da sta se konstituirala odbor za ta zakon kakor tudi odbor za pretrg zakona o ratifikaciji trgovinske pogodbe med kraljevino SHS in republiko Avstrijo.

Po prečitanih raznih prošlah in priporočilih je prometni minister Radojević odgovarjal na vprašanje poslanca Žebota, kdaj se bodo vršila izločila za zemljišča, ki so jih avstro-ogrske voje oblasti za časa vojne odvzele privatnim osebam v Mariboru in na železniški postaji na Teznu. Minister je odgovoril, da se bo odštetina izločala po dovršenem razlastitvenem postopku. V to svrhu, pristiže tudi zemljišča v Srbiji, ki jih je sovražnik odvzel v železniške svrhe, bo morala država izplačati okoli 300 milijonov Din. Nadalje je minister Radojević odgovarjal na vprašanje poslanca Žebota, kdaj se bodo vršila izločila za zemljišča, ki so jih avstro-ogrske voje oblasti za časa vojne odvzele privatnim osebam v Mariboru in na železniški postaji na Teznu. Minister je odgovoril, da se bo odštetina izločala po dovršenem razlastitvenem postopku. V to svrhu, pristiže tudi zemljišča v Srbiji, ki jih je sovražnik odvzel v železniške svrhe, bo morala država izplačati okoli 300 milijonov Din. Nadalje je minister Radojević odgovarjal na vprašanje poslanca Žebota, kdaj se bodo vršila izločila za zemljišča, ki so jih avstro-ogrske voje oblasti za časa vojne odvzele privatnim osebam v Mariboru in na železniški postaji na Teznu. Minister je odgovoril, da se bo odštetina izločala po dovršenem razlastitvenem postopku. V to svrhu, pristiže tudi zemljišča v Srbiji, ki jih je sovražnik odvzel v železniške svrhe, bo morala država izplačati okoli 300 milijonov Din.

Odgoditev locarnske razprave v francoskem parlamentu

Komunistični napad na Zedinjene države. — Parlament je odklonil opustitev poslaništva pri Vatikanu.

Pariz, 10. decembra. s. Pričakovana razprava o Locarnu na današnji seji zbornice je radi spretnosti ministrskega predsednika Brianda izostala in je bila odložena za toliko časa, dokler ne bo locarnska pogodba predložena zbornici in senatu v ratifikacijo. Tudi izjava o položaju v Maroku in Siriji je bila preložena na petek, 18. decembra, v kar je privolil tudi komunistični poslanec Cachin, ki je porabil to priliko, da je govoril o mednarodnih dolgovih in vehementno napadel Zedinjene države.

Cachin je označil zahtevno zavezo Francije po izplačilu 150 milijonov, kot nemoralno. Amerika očita Franciji, da se še vedno oborožuje, pozablja pa, da Zedinjene države same nadaljujejo oboroževanje z vso paro. Njeni vojaški izdatki za leto 1925. so bili zvišani na 17 milijard.

Turčija bojkotira Zvezo narodov

Turška delegacija ne priznava pravilnosti glasovanja in izjavlja, da se ne bo več udeleževala posvetovanj. — Neugodno poročilo predsednika preiskovalne komisije.

Zeneva, 10. decembra. s. Svet Zveze narodov se je sestel danes k javni seji, da sprejme poročilo estonskega generala Leydonerja. Turki delegati se današnje seje niso udeležili, pač pa so poslali glavnemu tajniku Zveze narodov pismo, v katerem proglašajo glasovanje v Svetu Zveze narodov glede sklepa haškega razsodišča kot ponosno, češ da ni bilo doseženo polno soglasje, kakor določajo predpisi pogodbe o Zvezi narodov. Istočasno sporoča turška delegacija v tem pismu, da se v smislu instrukcij, ki jih je prejela od svoje vlade, tudi ne bo udeležila nadaljnjih posvetovanj glede Mosula.

Ko je predsednik Seialoja prečital to pismo, je izrazil general Leydoner svoje obžalovanje, ker turška vlada ni dovolila, da bi se preiskava razširila tudi na ozemlja v bližini sedanje provizorične črte, vsled česar je bila njegova naloga zelo otežena. Izjavil je, da so se vršile številne deportacije kristjanov. Izgnani kristjani so prispele v Irak brez vsakih življenjskih sredstev. Ni izključeno, da se pojavijo nemiri tudi v drugem delu Mosula. Leydonerjevo poročilo je bilo sprejeto na znanje in mu je izrazil Svet Zveze narodov za njegovo posredovalnost zahvalo.

Rim, 10. decembra. d. Agencija Roma poroča iz Angore, da je ministrski svet pod vodstvom Kemal paše odklonil sklep Sveta Zveze narodov.

narodov. Angleški zunanji minister Chamberlain je navedel važnost zaščite narodnih manjšin za mir v govornih delih Evrope ter je izrazil nado, da bo Svet tudi v bodoče posvečal svojo pozornost temu vprašanju. Dr. Beneš je izjavil, da popolnoma soglasja z izvajanjem poročevalca. Kočeno je Hymans govoril o nevarnosti mednarodne ureditve zaščite narodnih manjšin.

Kritičen položaj v Mandžuriji

Japonske priprave za slučaj nadaljnjih komplikacij.

London, 8. decembra. Kako poročajo »Times« iz Pekinga, namerava japonska vlada poslati v Mandžurijo eno brigado, da očisti okupacijske čete, katerih položaj je zaradi poraza mukdenskega diktatorja zelo neugoden. Japonska bo ostala nevtralna, ako ne bo ogroženo življenje in lastnina japonskih državljanov. Vrhovni poveljnik japonskih čet v Mandžuriji je sporočil vsem kitajskim generalom, da bodo njegove čete takoj stopile v akcijo, ako bi sovražnost v železniški coni ogrozila življenje Japoncev. V merodajnih krogih smatrajo, da je krščanski general Feng je navidezno gospodar severne Kitajske.

Po drugem poročilu istega lista, so se japonske čete, ki so bile doslej v Liao Jangu in Dairenu, koncentrirale v Mukdenu. Japonska vlada je ukazala svojem konzulu v Mukdenu, da se mora nemudoma sporazumeti s poveljnikom japonskih čet v Mandžuriji glede nadaljnjih korakov. General Shiravata je izdal proglas, v katerem opozarja, da bodo japonske čete prisiljene intervenirati, kakor hitro bi situacija ogrozila japonske interese.

Po nekem drugem poročilu iz Pekinga je general Kuo Sung Ling zavzel Mukden. Čang Tso Lin pa je moral bežati v Kirm. Druge vesti javljajo, da je Čang Tso Lin še vedno v Mukdenu, kjer je ukazal odsekati glave vsem so-rodnikom Kuo Sung Linga.

Odmev dunajskih izmišljotin v Italiji

Rim, 10. decembra. Izmišljotine dunajskih in graških listov o nameravanih napadih Orjuna na Koroško so našle svoj odmev tudi v italijanskem tisku. To priliko uporablja fašistovski časopisje za ponovno zatiranje italijanske naklonjenosti Avstriji. »Tribuna«, ki zavrača verjetnost omenjenih vesti, zatrjuje, da so na delu

Tudi osnovne šole hočejo demontirati

Ofenziva stranke g. Puclja proti slovenski ljudski šoli. — Pomagajo naj denunciacije, ki jih priobčuje »Kmetški list«. — Zaničevanje in sramotenje Sokolstva.

Medtem ko namerava Radić demontirati univerzo v Ljubljani, povzdiguje v Zagrebu visoko šolo za trgovino v rang univerze in pripravila novo fakulteto v Beogradu. Radikalska »Samouprava« javlja, da bo Radić tudi obnovil višje gimnazijske razrede v Osijeku, Iloku, Daruvaru ter še v drugih mestih Slavonije, ki jih je Vukičević ukinil radi premajhnega števila učencev. Istočasno pa čitamo v »Kmetškem listu« g. Puclja sramoten napad na slovensko osnovno šolo, ki ne more imeti drugega namena kot za denunciacijo pomagati, da se demontira pri nas tudi ljudsko šolstvo.

»Kmetški list« piše: »Mirno lahko rečemo, da v Sloveniji nimamo dandanes več šole, ampak umazana gnezda političnega strankarstva... Na šolah, kjer je prej delovala navadno le po ena učiteljska moč, je nastavljen danes po pet ali še po več učiteljev in učiteljic. So tudi šole na deželi, na katerih deluje po deset ali petinast učiteljev. Rezultat pa je navadno tak, da znajo otroci dandanes, ko zapuste šolo, mnogo manj kakor so znali nekdaj, ko je učil otroke cele farske skromen organizist...«

»Za državno šolo so »Sokole« in »Orele« ter podobne privatne organizacije brez pomena in morajo biti brez pomena...«

Ko bodo otroci dorasli, takrat naj se skozi okna svoje redakcije opazovati, da se v dvorcu g. Karlna dne 3. decembra ni vršila tragično-resna protestna konferenca izvršilnega odbora jugoslovenskega episkopata, temveč vesela gostinja visokih cerkvenih dostojanstvenikov, brez sramu nadaljuje svojo lažljivo kampanjo o težkih žalitvah katoliških škofov v Beogradu in o preganjanju katoliške cerkve!

Na naravnost perpleksen način pa je porabil »Slovenec« izjavo g. Aksamovića. O vsebini izjave ne prinaša nobene besedice, pač pa v posebnih »brzobjavi« iz Beograda beleži govorice o nesoglasjih med katoliškimi škofi ter nadaljuje: »Čeprav je že škof Aksamović podal izjavo, ki je izšla v beograjski »Politiki« dne 7. decembra, izjavljam, da so vse vesti o kakem nesoglasju med škofi popolnoma tendenciozne...«

List ljubljanskega škofa zamolčuje izjavo škofa Aksamovića, istočasno pa falzificira njen smisel. Izjava škofa Aksamovića se namreč sploh ni nanašala na »nesoglasja med škofi«, temveč na grde izmišljotine klerikalnih listov o nasprotju države proti katoliški cerkvi.

S falzifikacijo Aksamovičevih ugotovitev smatra »Slovenec« debato menda za zaključeno... Ob priliki ho seveda zopet pričel z novo kampanjo ter bo povsem naivno navezal na svojo prvo laž, ki jo je z blagoslovom g. škofa Jegliča očitno odločen smatrati za resnico.

Tako je pri klerikalnih navada in je v skladu z njihovim moralnim naziranjem. Prošli teden so hoteli zlorabiti Prešerna ter so ga proglasili kot svojega zaveznika proti jugoslovenskim narodnikom. Obtožili so nas tudi pomikanja piletete in g. posl. Smodeti je bil korajžen dovolj, da je vložil interpelacijo, zakaj ni vlada odredila očiščenje proslave 125 letnice Prešernovega rojstva. Napredno časopisje je postavilo prešernovsko navdušenje klerikalcev v historično luč in gospodi je čez noč zmanjkalo sape. Ustavili so nadaljno debato »kao zaliveni« — a pri prvi priliki jo bodo z isto predrznostjo otvorili znova...

Kar se tiče mojih izjav na kongresu SDS, moram poudariti, da ostanem pri njih in nimam niti razloga niti povoda, da bi jih izpreminjal ali pojasnjeval. A vsakomur, ki se z njimi čuti prizadet, je svobodno, da pri sodišču zahteva satisfakcijo.

Končno mi dovolite izjaviti, da mi dandanes, ko celo narodi v sporih, ki ogrožajo njihove vitalne interese, stremijo po mirni arbitražni rešitvi, zvenijo pozivi Vašega mandatarja na dvoboj kot strašen anahronizem. Iz vseh teh razlogov ne morem določiti svojih mandatarjev za reševanje tega spora z dejanjem viteške satisfakcije po nekakih zastarelih viteških kodeksih, kakor ste Vi to želeli v svoji depeši. — Svetozar Pribičević.

Nepopoljšljivi lažnivci

Senzacionalne izjave djakovskega škofa dr. J. Aksamovića, ki je slovesno postavil na laž znane trditve glasil mariborskega in ljubljanskega škofa, so na pravice na vso posteno javnost najgloblje vtis. Zlasti za moralčno pokvarjenost, ki prevladuje v klerikalnem taboru, je, da »Slovenec« in »Naša Straža« ugotovitev visokega katoliškega dostojanstvenika sploh nista vzela na znanje. Morda še značilnejše je dejstvo, da tudi oboja škofa, ki sta moralni in dejanska šefa slovenskih klerikalnih glasil, nista smatrala za potrebno, da prisilita svoje liste k priznanju resnice ter tako formalno povdarita, da nista v zvezi s podlo falzifikacijo, ki se je izvršila.

Nasprotno, Mariborski »Naša Straža« ki izraža v neposredni bližini mariborskega škofa in ki je mogla takorekoč

sile, ki hočejo v resnici ustvariti koroško vprašanje. List se vprašuje, ali naj ostanejo vsa prizadevanja zadnjih treh let, ki so stremela po vstavitvi samostojne Avstrije, brezupna in zaključuje svoj članek z besedami: Evropa si želi miru, toda za to je potrebna integriteta Avstrije.

Glede dunajskih vesti o tajnem sporazumu za razdelitev Avstrije pravi list, da je Mussolini že izjavil, da se mora pogodbe spoštovati. Vsaka razdelitev Avstrije bi pomenila kršitev mednarodnih dogovorov. Položaj Avstrije sicer ni idealen, toda po prizadevanju Italije se je precej izboljšal. Avstrija se ne sme smatrati kot kos mesa, ki se ga vrže volkovom.

skemu ljudstvu nove (!) velike (!) olajšave. Tako se dela, odkar smo zopet mi, prava kmetška stranka, dobili vpliv na vlado... Tako se farba, če se ni s čem pohvaliti, če lastnih uspehov ni mnogo več kakor tujih, da ne bi na hitro in če bo glavni uspeh šele v tem, da 1. aprila dobimo proračun za celo leto. Nič ne de 12 milijard, samo da ne bo esesarski ali demokratski, temveč da bodo tudi zani slepo glasovali slovenski radičevci kakor doslej se za vse tisto, česar — ne navajajo. Tako se farba, da vsaj tudi poslednji zaslepljenec uvidi, da je vse skupaj farbarija!

Iz demokratske stranke

V soboto, dne 12. t. m. se vrši občni zbor k. o. SDS ob pol 8. zvečer v Mengšu v gostilni g. Gregorja. Udeležiti se ga g. dr. Stane Rape iz Ljubljane.

V nedeljo dne 13. t. m. se pa vrše še sledeči občni zbori:

V Moravčah ob pol 8. zjutraj v gostilni g. Tomana. Udeležiti se ga g. dr. Stane Rape.

V Dobu pri Domžalah ob pol 11. dopoldne pri g. Kuharju. Udeležiti se ga g. dr. Stane Rape.

V Zg. Tuhinju ch 3. popoldne. Udeležiti se ga g. dr. Stane Rape.

V Hotedričici se vrši ustanovni občni zbor ob 6. popoldne. Udeležiti se ga delegat iz centrale. Vrši se v gostilni g. Antonije Albrecht.

V Planini se vrši sestanek pristavev SDS v gostilni g. Peliconca ob 3. popoldne. Udeležiti se ga okoli tajnik g. Pavlovčič.

V slučaju, da bi nenadno zapadel sneg, odpadejo občni zbori v Mengšu, Moravčah, Dobu in Zg. Tuhinju.

Politična šola SDS za mariborsko okrožje (sreči Prevalje, Maribor levi in desni breg, Ptuj, Konjice, Ljutomer, Murska Sobota in Dol. Lendava) se bo vršila dne 28., 29. in 30. decembra v Mariboru. Dosedaj je prijavljenih že nad 30 udeležencev. Za celjsko okrožje se pripravlja enaka šola za mesec januar ali februar v Celju.

Po svetu

Boj Japonske proti socijalizmu. London, 3. decembra. Po poročilih iz Tokia pripravljata japonska vlada drakonične ukrepe proti ustanavljanju se delavski stranki. Pri večerajšnjem zborovanju delavcev in kmetov v svrhu ustanovitve delavske stranke je bilo aretiranih v Tokiu osem voditeljev. V svrhu pobiranja proletarskega gibanja bo notranji minister predložil nov zakon za »ohranitev notranjega mira«. Načeloma se namerava zabraniti ustanovitev proletarske fronte. Delegati večerajšnjega zborovanja so zastopali 150.000 oseb. Komunisti nasprotujejo tej delavski stranki, ker se jim zdi njen program premeren.

Zarota med komunisti. Kakor poročajo iz Moskve, so aretirali tam več komunistov, ki so bili člani prepovedane organizacije, ki zasleduje voditelje komunistične stranke. V zvezi z odkritjem te zarote je bilo izvršenih mnogo bitnih preiskav v Kijevu, Harkovu in Odesi.

Porote

Maribor, 10. decembra.

Spolirana inozemska pisma

Pred porotniki se je danes zagovarjal radi zločina zlorabe uradne oblasti poštni uradnik v Mariboru, V. K., ki je bil obtožen, da je nosil inozemska pisma na dom, jih odpiral in jemal iz njih denar. Razprava se je vršila že pri jesenskem porotnem zasedanju dne 15. septembra, a je bila takrat radi zasiljenja novih prič preložena.

Meseca novembra 1924. je dobila mariborska policija zaupno obvestilo, da V. K., ki je bil nastavljen na glavni in v zadnjem času na kolodvorski pošti v Mariboru kot poštar, v svoji službi odpira pisma in jih preiskuje na njihovo vsebino. Te manipulacije s pismi je opazilo več poštarnih uradnikov, ki so začeli raditi tega K. V. tajno opazovati. Poštni upravnik Zemljik je odredil zato nekega dne tudi komisijončni pregled v pričlo več uradnikov. Pri tej priliki so izpadla K. izpod spodnjih hlače tri pisma. Neki poštni sluga ga je dalje ztsail, ko je zažgal razne papirje. Vrh tega so opazili, da je skrivoma stavil pisma v žep, jih naslednji dan zopet prinesel in skrivoma pošiljal med druga pisma v predal. Pisma so bila večinoma iz inozemstva ter se je na njih poziralo, da so bila odprta in zopet zalčljena. Na poštno upravo je kmalu prišlo več pritožb zasebnikov, da niso prejeli na njih naslovljenih pismu, v katerih se je baje nahajal denar, oziroma so prejeli pisma z denarjem, toda z manjšo vsoto, nego bi jo morali prejeli.

Obdolženec je tajil, da bi jemal denar iz pism. Glede pismu, ki so jih našli pri njem, se je zagovarjal, da je bil pri razdeljevanju pism raztresen ter se mu je večkrat pripetilo, da je vtaknil pisma v žep, če je bil slučajno kam poklican, kar se mu je zgodilo tudi 20. februarja 1925. pri osebnih preiskavi.

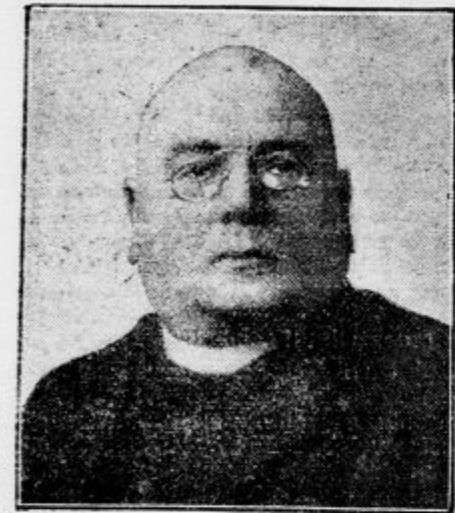
Obtoženi je na razpravi pri jesenskem porotnem zasedanju vztrajal pri svojem z govoru, da je vtikal pisma v žep le iz navade. Tajil je, da bi nosil pisma domov in jih odpiral ter jemal iz njih denar. Tege baje že radi tega ni storil, ker je živel z ženo v slabih odnosih. Posest lir, ki jih je dal zamenjati po svoji služkinji, je pojasnil na ta način, da jih je baje kupil, ker je trgoval z valutami. Nadalje je navedel, da mu je neki znanec dal cenjen tobak kot protislužbo zato, da mu je dovolil odnašati nanj naslovljene pošiljke osebno. Ta tobak je z dobikom prodal naprej, kakor je tudi prodal nekoč šifon in pri tem zaslužil.

K. V. je bil obsojen na mesec dni zapora.

Naši kraji in ljudje

Sedemdesetletnica odličnega rodoljuba

Danes praznuje svojo sedemdesetletnico širni naše domovine znani, za služni koroški rodoljub, župnik Anton Gabron.

Rodil se je Anton Gabron v Sv. Petru pod Sv. Gorami. Starši so mu bili revni kmetovalci. Dokončavši gimnazij v Celju se je podal na univerzo v Gradec, kjer se je posvetil študiju klasičnih jezikov in slavistike. Že je delal domače naloge in se pripravil na profesorji izpit, ko ga doleti ista usoda, kot pred njim že marsikatero slovenskega študenta: zmanjkalo je podnora! Treba se je bilo torej odločiti na drugo stran. Hotel je na vsak način koristiti svojemu narodu in ker se je že kot vseučilišnik navduševal za tlačne koroške Slovence, je umevno, da si je želel v njih sredo. Stopil je v Celoven v bogoslovje in postal duhovnik.

Služboval je po raznih krajih na Koroškem, tako v Črni in v Stebnu na Sp. Koroškem, pozneje pa dolgo vrsto let kot župnik v Skočdolu blizu Beljaka na Zg. Koroškem oziroma v zgornjem Rožu. Povsod je bila njegova prva skrb, kako ojačiti narodno zavest prebivalstva, med katero ga je zanesel njegov poklic, kako preganiti mrtvilo, ki se je bilo v obstoječih obupnih razmerah lotilo večjega dela koroških Slovencev. Skoro povsod je bilo treba orati ledno, a on se ni bjal ne truda, ne stroškov. Njegovo delo je bilo premišljeno, sistematično. Netroj večjih in manjših zborovanj in taborov je bilo prirejenih po njegovi inicijativi, zdaj tu, zdaj tam. Vedel je kot malokdo, kako se pridobiva preprosto ljudstvo. Ni mu bilo dovolj, da so nastopali na takih taborih razni priznani govorniki in rodoljubi, ki so znali s svojo besedo navduševati, ampak skrbel je tudi za to, da je imelo ljudstvo, ki se je zbralo, povrhi se svoje zabavo in umetniški užitek. Kjer je vedel za kake dobre pevce, jih je skušal pridobiti za sodelovanje in tako so se odzivali njegovemu vabilu zdaj priznani pevci iz Ljubljane, zdaj iz Stajerske. Tudi kamniško »Liro« je nekoč angažiral za neko tako prireditev. Zafirano koroško ljudstvo na se je divilo prekrasemu petju v sladki materini besedi in ga s solzami v očeh poslušalo. Da župnik Gabron je znal, kot malokdo! Pri vsem tem je imel vedno samo en namen: buditi in utrjevati med koroškimi Slovenci narodno zavest. Ker je vedel, da je to najbolj potrebno, mu je bilo vse drugo postranska stvar. Zato pa ga vidimo vedno le ob strani tistih, ki jih je smatral za prave rodoljube, ob strani onih, ki jim ni bila narodnost samo na leziku in golem sredstvo v doseg kakršnikoli drugih namenov. Oj, da, več Gabronov ko bi bili imeli na Koroškem, pa bi bil plebiscit pokazal drugačen uspeh, kot ga je!

Koroški Nemci in nemškutarji so seveda dobro vedeli, kakšnega nasprotnika imajo v Gabronu in zato so ga po možnosti sovražili. Ob izbruhu vojne se

jim je nudila prijetna prilika, da se mu osvetijo. Župnik Gabron je bil aretiran in prepeljan najprej v zapore v Beljak, pozneje pa v Gradec, kjer so ga imeli zaprtega več mesecev. V Gradcu ga je ob njegovem prihodu že prej obveščena družba skoraj linčala. Na vse zadnje so ga morali vendarle izpustiti, a postavili so ga seveda pod strogo policijsko nadzorstvo.

Za časa plebiscita je prehodil župnik Gabron velik del južnih krajev sedanje naše kraljevine in nabiral prostovoljne prispevke v plebiscitne namene. Več kot pol milijona kron je tako nabral in poslal »Narodnemu svetu za Koroško«, sam pa pri tem toliko da ni stradal. Iz računov, ki jih je z največjo vestnostjo sestavil o svojem delovanju, je razvidno, da si je pridržal dnevno borih 40 K za prehrano in druge potrebščine. To je bilo vse, kar je imel župnik Gabron za svoj trud!

Eno napako bi župniku Gabronu sedanjí materijalistično navdahnjeni svet

lahko očital: to, da je bil svoj živ dan preveč radodaren. Dvojni ljudje so na svetu: taki, ki jim ni še doveli, ako so sami srečni, ampak morajo videti druge poleg sebe nesrečne, da se počutijo dobro, potem pa taki, ki niso srečni, ako ne vidijo drugih srečnih poleg sebe. Teh zadnjih je bilo malo, a župnik Gabron je med njimi! Pisec teh vrst je na lastne oči videl, kako je svojo listino do zadnjega izpraznil, ko je bilo treba podpreti neko narodno stvar! Ali pa je taka radodarnost res napaka? Jaz bi rekel, da je to nekaj, kar bi moralo vzbujati občudovanje!

Izguba Koroške je župnika Gabrona tako bolela, da je zanjstil svojo ožjo domovino in prevzel službo provizorja v Kotarjih na Hrvaškem. Ondi ga je doletela katastrofa, zadela ga je kap in ga chromila tako, da ne more opravljati nobene službe več. Pri sv. Križu nad Dravogradom je zdaj njegov dom.

On, ki je tako rad videl zbrane množice pred sabo, on, ki je tako rad dal, sameva zdaj zapuščen, bolan in ubog!

Sedma obletnica smrti Ivana Cankarja

Dne 11. decembra 1918 ob 1.15 zjutraj je umrl v ljubljanski deželni bolnici prvak slovenske moderne, pisatelj Ivan Cankar, član literarne družine Cankar-Kette - Murn - Župančič. Cankar se je

rodil 1. 1876. na Vrhniki. Študiral je v Ljubljani in na Dunaju. Pesmi je začel objavljati v Ljubljanskem Zvonu. Njegovo prvo zbirko »Erotika«, ki je izšla pri Kleinmayerju in Bambergu v Ljub-

ljani, je škof Anton Bonaventura Jeglič kupil in požgal. Druga Cankarjeva knjiga so bile »Vinieta«, zbirka novelet in črtic. Poslej je dosledno gojil novelo in dramo. Zadnja Cankarjeva knjiga so »Podoba iz sanj«, po smrti so izšla še nekatera zakasnela dela: »Moje življenje« pri Zvezni knjižarni in »Grešnik Lenart« pri Schwennerju. Tiskovna zadruža je izdala Cankarjev zbornik, dr. Alojzij Kraigher pa je posvetil Cankarjevemu spominu »Umetnikovo trilogijo«.

Ivan Cankar je poleg Prešerna in Franceta Levstika najmarkantnejša osebnost v slovenskem slovstvu. Bil je čist umetnik in velik borec za resnico in pravico. Prihodnje leto bomo obhajali petdesetletnico njegovega rojstva. Cankar počiva v Ljubljani pri Sv. Križu v skupnem grobu z ostanki mladostnih tovarišev Ketteja in Murna. Naša slika, predstavljajoča velikega pisatelja, je posnetek portreta Franceta Podrekarja, ki je portretiral Cankarja še pred vojno. Druga fotografija nam kaže gostilno na Rožniku, kjer je Cankar živel po svojem povratku z Dunaja, tretja pa pogled na rožniško cerkev iz Cankarjeve sobe. Na Rožniku so nastala najboljša Cankarjeva dela.

Strašna smrt igralke Hermine Rašković v Zagrebu

Že včeraj smo poročali na kratko med dnevnimi vestmi o tragični smrti Hermine Rašković, članice zagrebskega Narodnega gledališča, ki je postala žrtev težke nesreče.

Hermine Rašković je silno žalovala in tugovala za svojim možem, popularnim gledališkim umetnikom Borivojem Raškovićem, ki je umrl začetkom tega meseca. Skoro vsak dan je bila na pokopališču na grobu svojega moža in padla tamkaj enkrat tudi v nezavest. Doma ni imela miru in je zahajala sedaj k temu, sedaj k onemu sosedu in jim tožila, da je postal njen položaj po smrti moža naravnost nevzdržen. Ko je šla hišnica Anka Kos v Krajiški ulici št. 3, kjer je stanovala igralka Rašković, v sredo zjutraj iz svojega stanovanja v kleti v I. nadstropje, je opazila, kako je gospa Rašković otvorila vrata svojega stanovanja v pritličju, da sprejme mlekarico. Gospa Rašković jo je pozdravila z besedami: »Zdravo Anka!«, že približno čez četrto uro nato pa je zaslišala Anka Kos iz pritličja strašen krik. Hitela je takoj navzdol, kjer se ji je nudil strašen prizor. Ga. Raškovičeva je bila vsa v plamenih in je obupno klicala na pomoč. Obleka ji je že gorela od nog do glave. Hišnica je z Raškovičeve strgala ostanke obleke, neka druga stranica pa jo je polivala z vodo, ki jo je prinesla v največji naglici. Med tem so se zbrali na hodniku skoro vsi hišni stanovalci, nesrečnica pa je neprestano obupno vpila: »Pomagajte mi, zgorela sem!« Ko je opazila, da je skoro popolnoma gola, je prosila, naj jo pokrijejo, kar je hišnica takoj storila ter jo odvedla v stanovanje. Tam so jo oblekli v drugo spodnje perilo, nakar so jo položili v posteljo. Perilo, suknja, bluza in žemper so na nesrečnici popolnoma zgoreli in je na njej ostalo samo malo gornje obleke. Zgorele so tudi nogavice na nogah, razen malnega kosa. Raškovičeva je imela strašne opekline na obeh nogah in pod pazduhama obeh rok. Desna roka je bila tako opečena, da se je ponekod videla kost, lice je bilo rdeče in polno mehurjev, desno uho nagorelo, trepalnice in lasje so popolnoma zgoreli. Ko so jo položili na posteljo, je resrečnica, spominjajoč se svojega moža, otožno zaječala: »Boro, Bo-

„Grozno prerokovanje zvezd“.

Velika senzacija! Novosti! Kriminalna senzacija po romanu astrologinje Esbethe Ebertin

„Mars v mrtvašnici“

V glavnih vlogah Maria Minzenti, Olga Juškova, Jack Mylong-Münz, Ferdinand Martini. Danes ob 4., 6., 8. in 9. uri. Mladini neprimerno.

Kino »Dvor«

ro, kaj me je zopet doletelo? Kaj sem storila, da me je Bog tako kaznoval? Medtem so poklicali sosednjega zdravnika dr. Kovačeviča, ki jo je obvezal in ji dal tudi praške proti omeklinam, nakar so jo odpeljali v zakladno bolnico. Njen položaj pa se je tako poslabšal, da je ob treh ponoči med strašnimi bolečinami izdihnila.

Kako se je pravzaprav zgodila nesreča, ni natančno znano. Raškovičeva sama je izjavila, da se ji je vnela obleka, ko se je grela pri peči. Ko je prišla hišnica po nesreči v njeno stanovanje, je našla peč odprto. V njej je gorela žerjavica, v kopalnici pa je bila izpuščena voda. Očividno se je pripravljala Raškovičeva za kopanje. Ko je plamen objel njeno obleko, je vrgla s sebe plašč in poskušala pogasiti ogenj na spodnji obleki, kar pa se ji ni posrečilo, nakar je zdirjala na hodnik, da pokliče sosede na pomoč. V veliki razburjenosti pa ni mogla takoj odpreti vrat in ko je dospela na hodnik, je na njej že gorela skoraj vsa obleka, tako da je imela na sebi samo še čevlje in neznatne komade gornje obleke na ramah in prsih. Hermine Rašković je bila stara 56 let. Njena tragična smrt je vzbudila med prebivalci splošno sočutje.

Ivje .

Maribor, 9. decembra.

Mrazi nas dovolj, ledu vsak dan več, celo tam, kjer ga prav nič ne potreba, recimo po cestah, da se morajo damice še pri hoji zibati, kot bi plesale tango z visokimi petami. Tudi snega še ne primanjkuje, niti po ulicah, samo trd je že, pa umazan in tako polagoma zgineva tista zimska poezija, ki bi jo morala nadebudna mladina pričarati za cele ducate domačih in šolskih nalog v potrpežljive zvezke za nepotrpežljive profesorje. Mesto sank ropotajo prozaična kolesa, naše sicer tako bujno razraščeno drevje po ulicah in parku je tudi čisto vsakdanje golo. Kako se naj torej razsanja in razpiše mlada duša, če ni hrane?

Vsaj včeraj je še bilo tako. Danes pa nam je odleglo. Narava ima vedno široko odprto srce za razumevanje za hrepenenje duš. V noči je zarisala krasne, pravilne zimske rože na okna, kot bi jih ne mogel pričarati noben umetnik. Zunaj pa so v jutro trepetale fine, drobne zvezdice, ki so rosile od streh in drevov pod prvim svitom rdečega solca izza bele meglice. Drobno so bile natrosene ceste, veje vse bele. Nad ribnikom se je sklanjala vrba prav do snežnih tal, kot Matjaževa brada iz otroških sanj. Še ciprese in smreke so bile bele v tankem nevestinem pajčolanu. Mrz pa je rezal po nogah, skozi volno, naboli v ušesa. Trdo ropotajo po asfaltu zmurznjeni čevlji mlekaric, voznički imajo vsi bele brke, dekleta samo obrvi, lica pa vsa rožnata. Danes so vse zdravo rdeče. Pa smo zonet v poeziji: še stari mladenič si požvižgava v zavihan ovratnik . . . po gorah je ivje, po dolih je mrz . . .

Na trgu sem videl dekle, v tanko ruho si je zavijala prezeblo drobno telesce in čakala pred merico fižola kupca, ki jo bo rešil s par dinarji ledenih tal. Tudi ona je imela vso ruto obrobreno ivja. Naibž je bila še tema, ko se je odpravila na pot, da prinese — denarja. Da ste videli niene oči, čiste kakor le-sklo ivje . . .

Danes najoriginalnejši »Paramount« šlager

PETER PAN

Velikanska filmska bajka iz carobnega kraljestva detinsk h sanj v 10 delnih V glavni vlogi Betty Bronson in Ernst Torrence. V tem izrednem originalnem filmu, kateri je v svoji osnovi veličastna apoteoza mladosti in veselja — gledalci pred vsem inteligentni svet doživijo porovno svoj pivi in nalenši sen, a deca bode z divnim zažudenjem gledala na sliko ono lepo bajko, s katero tolkraj najslajše zaspil in o njej najlepše sanja. Film je tehnično nenadkrljiv. Predstave vsak dan pop. 3. 1/25, 6. 1/28 9. v nedeljah tudi ob 11/21 dop.

Kino Ideal.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Petek, 11.: »Profesor Storicin«. E. Sobota, 12.: Zaprtlo. Nedelja, 13.: ob 20.: »Profesor Storicin«. Izv. Ponedeljek, 14.: »Zapeljivka«. C. Torek, 15.: Zaprtlo.

Ljubljanska opera

Petek, 11.: Zaprtlo. Sobota, 12.: »Rigoletto«. Gostovanje gospe Olge Olginice. Izv. Nedelja, 13.: ob 15.: »Netopir«. Izv. Ponedeljek, 14.: Zaprtlo.

Mariborsko gledališče.

Petek, 11.: Zaprtlo. Sobota, 12.: »Sumljiva oseba«. B. Premijera

Dramska premiera v Mariboru. V kratkem bo v mariborskem gledališču premiera slovitve Nušičeve komedije »Sumljiva oseba«. Trdejska komedija je polna ko-

mičnih zapletitajev in nam plastično predstavlja primitivne razmere, ki so nekdanj vladale v srbijanskih, a tudi drugih podeželskih uradih. Režijo bo vodil g. Zeleznič, sodeluje pa skoro ves dramski ansambel.

Mariborsko gledališče pripravlja v proslavo 125 letnice rojstva našega pesnika Prešernova akademijo. — Pri prihodnji predstavi »Veselo vdovec« nastopi v vlogi Danila g. Urvalek, ki je v tej vlogi nastopil na raznih odrih že nad 400 krat. V »Gorenjskem slavčku« bo pela pri eni prihodnjih predstav Minko priljubljena prva sopranistka ljubljanske opere ga Pavla Lovšetova.

Reorganizacija gledališč po načrtu prosvetnega ministra Radića. Prosvetni minister g. Radić je napisal v svojem glasilu »Dom« članek v katerem pravi, da se mora skrditi subvencija za državna in druga gledališča od 60 na 40 milijonov Din. Obe-rem zahteva Radić da se izpremeni sedanji načrt zakona o gledališčih. Gledališčem v Mariboru, Novem Sadu in Osijeku naj se

odtegne podpora v dosedanjí izmeri in prav tako naj se prikrajša o subvencije za potujoče gledališke družbe v Srbiji. Državna gledališča v Zagrebu, Beogradu in Ljubljani se morajo preustroiti. Na vseh odrih je treba uvesti predstave za kmečke sloje, ki niso imeli sedaj nobene koristi od gledališča. »Gospodke neumnosti« hoče g. Radić odpraviti; kaj si pod tem »neumnostmi« predstavlja in s čim jih bo nadomestil pa ne pove. Novi kurz v gledališčih naj nastopi že z novim letom.

Slavnostni koncert v Ljubljani. V proslavo rojstnega dne kralja Aleksandra I. prireditelj uprava Narodnega gledališča v Ljubljani in pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani v petek, dne 18. t. m. ob 8 zvečer v velikih dvorani hotela »Unio« slavnostni koncert na katerem se bo izvajalo prvič v naši državi veliko in krasno delo češkega skladatelja Vítěslava Novaka »Vihara«. Delo nosi naslov simfonične pesnitve ter je napisano za moški, ženski in mešani zbor za soli in za veliki orkester. Pod vodstvom dirigenta Stritofa bodo izvajali to delo solisti naše opere ga, Lovšetova ter g. B. B. novce in Betetto, dalje celotni zbor Glasbene Matice, operni orkester, ki je pomnožen

po čl. nih orkestralnega društva Glasbene Matice in muzike dravske divizijske oblasti. Vsega skupaj bo sodelovalo nad 160 oseb. Delo je izredno impozantno ter se prištevka k največjim in najznamenitejšim delom češke glasbene literature. Vstopnice za koncert bodo od ponedeljka dalje v predprodaji v Matični knjižarni na Kongresnem trgu. Občinstvo opozarjamo, da izide tiska no besediio zbora in solistov kakor tudi kratak uvod k delu.

Zagrebsko pevsko društvo »Lisinski« ponovi svoj koncert jugoslovenske glasbe v petek, dne 18. decembra. Kmalu nato pa nastopi društvo v Beogradu.

Viničenko se vrne v Rusijo? Pisatelj Viničenko, avtor dram: »Laža«, »Črni panter« in »Zakone« se pripravla na ponoven povratek v Rusijo, odnosno Ukrajino. Viničenko je bil pomiložen že l. 1920. in je že takrat obiskal domovino, pa se je zopet vrnil v inozemstvo. Živel je v Berlinu. Zdaj hoče še enkrat poskusiti svojo srečo in videti, če se da vzdržati na rodni tleh. Viničenko položaj je posebno delikaten radi tega, ker je bil voditelj ukrajinskih socialnih revolucionarjev ter je imel opraviti z aktivno politiko.

Nova Hauptmannova drama. Gerh. Hauptmann piše novo dramo z naslovom »Dorothea Angermann«. Zadnje Hauptmannovo delo »Wieland« je na odru in pri kritiki popolnoma propadlo.

Gledališki repertoarji. Praga: Poljub Don Juan, Pan Twardowski. Legenda o Jožetu. Kraljica lutk. Prodana nevesta (900. predstava v Nar. divadlu); Rigoletto, Hoffmannove pripovedke (Nemško gledališče); Sevilski brivci Yoshivara (Malo gledališče); Božji šlovec, Cezar in Kleopatra (Stavoskvo gledališče). Dunaj: Marija Stuart. Večni mladenič, Cezar in Kleopatra (Burghtheater), Židovka, Tristan in Izolda, Sganarel, Peklersko zlato, Ariadna na Naksu, Prorok, Moisterski pevci norimberški (Drž. opera); Sen kresne noči, Družba (Josefstadtsko gledališče); v Ljudskem gledališču gostuje lušnjijska skupina »Sinja ptica«.

Nov operni zavod v Moskvi. V Moskvi se je osnovalo novo gledališče »Levi eksperimentalni operni oder«. Pobudo za ustanovitev zavoda je dal vodja konservatorija v Kljevu, ravnatelj Resensteln. Levi oder bo uprizarjal operni repertoar, ki odgovarja sodobnim revolucionarnim tendencam v Rusiji.

Domače vesti

* **Kralj obišče Zagreb.** V Zagrebu se je v zadnjih dneh mudil kraljev adjutant polkovnik Dimitrijevič, ki je skupno z ministrom dr. Nikičem pregledal bankni dvorec, Zagrebske »Novosti« poročajo, da je pregledovanje v zvezi z dotokom kralja v Zagreb. Po dosedanjih dispozicijah prispe kralj tekom decembra v Zagreb, kjer ostane nekoliko dni.

Prince Pavle se stalno preseli v Zagreb. Kakor doznajava »Novosti«, se prince Pavle in knezinja Olga stalno nastaneta v Zagrebu. Njun dohod v Zagreb je določen za mesec januar prihodnjega leta.

* **Ljubljanski veliki župan** g. dr. Baltič je danes odsoten, zato odpade danes običajno srečevanje strank.

* **Zahvale penzionistov g. poslancu dr. Pivku.** Narodni poslanec dr. Pivko je sprejel te dni sledeči dopis društva orožniških upokojencev za Slovenijo: Podpisano društvo se vam za Vaš možar in energičen nastop v narodni skupščini za koristi orožniških upokojencev, ki dobivajo svoje pokojnine, osebine in družinske dragitinske doklade pri orožniških polkih izplačane, najskrajneje zahvaljuje in Vas prosi še nadaljne naklonjenosti.

* **Revizija uradništva v ministrstvih.** V smislu politike varčevanja je predsednik finančnega odbora dr. Radonjič, pooblaščen od celoga odbora, postal vsem ministrom dopis, v katerem povdarja potrebo varčevanja zlasti glede uradništva. Finančni odbor zahteva seznanje vseh uradnikov posameznih resorsov s priložnostjo, katero delo je določeno posameznim uradnikom in ali je dotičnik neobhodno potreben na svojem položaju — vse to v svrhu, da se reducirajo nepotrebnimi uradniki. V pismu se tudi naglašja potreba reorganizacije dosedanje državne administracije.

* **Za ljudsko prosveto.** Znani jugoslovanski rojak Nikola Mišanović v Buenos Airesu je izročil našemu tamkajšnjemu konzulu 500.000 Din kot prispevek za kraljev fond ljudske prosvete v naši državi.

* **Za inženjerje kemije** so diplomirali večeraj na tehniški fakulteti ljubljanske univerze: g. Mirko Marković iz Niša, g. Rada Zupanec iz Podnarta, gđ. Zora Jirak iz Krškega in g. Nikola Kolj Karalvan iz Rusije. Čestitamo!

* **Učiteljsko društvo za srez Laško** zbora v soboto dne 12. t. m. ob pol 10. dop. v šoli v Zidanem mostu. Ker je na dnevnem redu poleg drugih važnih točk tudi volitev novega odbora, se pričakuje obilne udeležbe.

* **Vojni rok dijakov trgovskih šol.** Ministrstvo vojske in mornarice je izdalo naredbi, da imajo absolventi trgovskih šol pravico na skrajšan rok v kadru. Služili bodo v naslednjih garnizijah: Zagreb, Karlovac, Bakar, Vinkovci, Osijek in Čakovce.

* **Zračni promet Praga-Ljubljana-Trst.** Po vestih iz Prage je polkovnik Stead predložil češkoslovski vladi projekt, da se uvede zračni promet Praga-Zagreb-Ljubljana-Trst. Kakor javljajo listi, je češka vlada naklonjena projektu, ki se bo tekom prihodnjega leta realiziral.

* **Napredovanje v srednješolski službi.** V višjo plačilno skupino so pomaknjeni srednješolski profesorji: dr. Simon Dolar v Kranju v 4. skupino I. kategorije, Ivan Škerlj na II. drž. gimnaziji v Ljubljani v 5. skupino I. kategorije; Fran Kobal na III. realni gimnaziji v Ljubljani v 4. skupino I. kategorije; Andrej Verbič na realni v Ljubljani v 4. skupino I. kategorije in Karl Tribnik na gimnaziji v Mariboru v 5. skupino I. kategorije.

* **Ustavljen direktni vagon.** Zaradi slabe frekvence je bil z večerajšnjim dnevom ustavljen direktni vagon na progi Ljubljana Split ter A Be-vagon pri Ižovalskih štev. 801 in 802.

* **Upokojen je upravitelj državne drevesnice** v Ljubljani Martin Humeč.

* **Smrtina kosa.** V Ormožu so 1. t. m. položili k večnemu počitku go. Marjito Rosino, roj. Teran, vdovo po okrožnem zdravniku dr. Rosini. Pokojnica je bila, kakor tudi njen mož, zavedna narodnjakinja in je v narodnem duhu vzgojila tudi svoje otroke, ki zavzemajo vsi odlična mesta v našem javnem življenju. Kako pri ljubljenca in ugledna je bila, je pokazal tudi njen pogreb, ki se ga je udeležila velika množica ljudi iz vseh slojev.

* **Ukrčenje strojevodil naznanja.** da se za dan 12. decembra v dvorani pri »Levu« v Ljubljani nameravava Stephensonova aka demija, radi nastalega velikega železniškega prometa in s tem zvezane prepoznavnosti strojevodil ne bo vršila in je preložena na nedolgočasen čas. — Upravnik.

* **Zima v Kočevju.** Iz Kočevja nam pišejo z dne 9. t. m.: Danes jutraj smo imeli —20° R. Barometrom nižji. Zamrznilo je veliko število vodovodov.

* **Zveza kulturnih društev v Mariboru** priredi v nedeljo dne 13. t. m. ob pol 4. pop. v osnovni šoli v Ponikvi ob juž. žel. slavnostno predavanje o priliki slavlja 25 letnice Antona Martina Slomška. Predava g. dr. Maks Kovačič, profesor v Mariboru.

* **Elektrifikacija Ptuskega polja.** Poročajo nam: Ne glede na projektirani daljnovod Ptul-Ormož-Važdanci, se študira sedaj v zadržnih krogih vprašanje elektrifikacije Ptuskega polja. Tozadevno se je vršil te dni sestanek pri Sv. Marjeti pod Ptujem, kateremu je bil predložen celotni načrt elektrifikacije Ptuskega polja. Ustanovile bi se združne elektrarne v Budini, Spuhli, Novi vasi, Bukovcih, Stojincih, Mali vasi, Forminu, Cvetkovcih, Rogoznicih, Podvinčih, Dornovi, Moškancih, Smarjeti in Prvencih, vsega 14 vaških zadržnih elektrarn, ki bi dobivale tok od Fale iz transformatorja na Bregu pri Ptaju. Načrti za daljnovod kakor za vaška omrežja so že izdelani. Izvršitev bi stala po proračunu Slovenskega D. 3.497.000 po proračunu AEG D. 2.995.000. Hišne instalacije tu niso štete. Računa se, da se bo ob pričetku priključilo približno 6000 žarnic

in za približno 250 k. s. motorjev. Finansirala se bo naprava deloma z dežel. deloma s posojili pri kraljevinih posojilnicah in zadržnih centralah. Zanimanje teh malih kmečkih občin bi lahko osramotilo marsikatero naše mesto in trško občino, ki je še vedno v pravi egiptovski temi, dasi bi že lahko zdajna imelo pošteno električno pocestno in hišno razsvetljavo.

* **Pasteurjev zavod** v Subotici. Ministrstvo za narodno zdravje je odredilo, da se pri subotički javni bolnici ustanovi poseben oddelek kot zavod proti pasji steklini.

* **Umrl je na Dunaju** višji bibliotekar v Justičnem ministrstvu g. Edvard Steska v starosti 62 let. Rodom iz Kamnika je Steska dovršil gimnazijske študije v Ljubljani, po končanih pravnih študijah pa je nepretrgoma služil na Dunaju. Pokojnik je brat upravnega sodnika dr. Henrika Steske v Celju in umetnostnega zgodovinarja msgr. Viktorja Steske. Blag mu spomin!

Božična darila

edino res najbolj dobrodošla so zimske suknje in prekrasni damski plašči, ki so globoko znižanih cenah dalje volneni telovniki (Pullover) za dame in gospode, iz krasne zaloge pri

Fran Lukič, Pred škofijo 19

* **Redka ugodna prilika** se nudi vsakomur pri nakupu čevljev. Ker tovarna čevljev Peter Kozina ko. Tržič razprodaja več tisoč parov raznovrstnih zaostankov pod lastno ceno, dokler traja zaloga. Blago je garanterano na boljše kvalitete, prodaja se pa samo v lastni podružnici v Ljubljani na Bregu št. 23.

* **Najlepše božično darilo** nudi vsakemu loterija Jugoslovanske Matice, koje zbiranje se vrši 20. t. m. Dobitki obsegajo dve metorniki kolesi in 25 navadnih moških in ženskih koles. Srečke a Din 10 so napredaj pri vseh podružnicah Jugoslovanske Matice v Sloveniji, v vseh ljubljanskih trafikah, Tiskovni zadrugi, Matični knjižarni in pisarni Jugoslovanske Matice v Ljubljani. Selenburgova ulica 7/III. Izdružene številke bodo objavljene v vseh slovenskih dnevnikih. Kdor zadene dobiček, ga lahko takoj dvigne. Odnosno se mu dostavi po željeznici. Kdor se nima sreče, naj si jo nabavi najkasneje do 15. t. m.

* **Ribolov na Jadrani.** V Opatiji se sestane prihodnje sredo jugoslovansko-italijanska komisija, ki naj končno uredi ribolov na Jadrani. Sestavi se posebna mešana komisija, ki bo reševala vse spore, nanašajoče se na ribolov. Za našega delegata v komisiji je določen g. Verona, načelnik v prometnem ministrstvu poleg drugih naših strokovnjakov.

* **Tatinska prenočevalka.** K posestniku Francetu Tomšiču na Kresniščem vrhu pri Kresnicah je prišla v soboto zvečer mlada ženska in ga prošila za prenočišče, ki ji je bilo tudi dovoljeno. Neznanka pa se je izkazala prav nevarna. Kajti jutraj je po brala iz spalne sobe več ženskih oblek, jopic, čevljev ter nekaj dragocenosti in izgnila. Pozneje so orožniki dognali, da je bila prenočevalka Alojzija Rupar, stara 24 let, ki je že znana kot nevarna tatinska vlačurica. Tomšič ima 3500 Din škode.

* **Požar v Banjaloki.** V Banjaloki je v nedeljo v gospodarskem poslopu posestnika Mihe Briškija izbruhnil požar, ki je vključil energični gasilni akciji poslopje popolnoma vpepelil. Sreča v nesreči je bila, da so bile strehe sosednjih hiš pokrite z debelo plastjo snega, ker bi sicer lahko pogorela vsa vas, ki šteje 50 hiš. Ogenje je bil brezdomno podatknjen. Kdo je požigalec, se še ni moglo ugotoviti.

* **Divje svinje** v Dobri pri Celju. Iz Dobrne pri Celju nam pišejo: V soboto sta naša lovca, g. upravitelj Jankovič in Voljak ustrelila dve divji svinji. V Parožu se polika večja tolpa divjih svinj, katere bo treba na vsak način zatreti, sicer postanejo lahko še velika nadloga kmetovalcem, ako se zaplode.

Iz Ljubljane

— **Prekinjenje telefonskih naročnikov** radi prenosa kabljev. V sled preureditve kabljskih prevodnih naprav v telefonski centrali je neobhodno potrebno, da se v postev prihajajoči telefonski naročniki prekinijo. Prenosi kabljev se bodo za enkrat izvršili dne 11., 12. in 13. t. m. in bo prekinjenje trajalo od 18. do približno 24. ure. Dne 11. t. m. bodo v omejeni dobi prekinjeni sledeči naročniki: 4 53 59 60 63 85 107 110 175 216 234 244 245 248 278 337 351 356 363 368 413 446 447 449 500 526 555 569 594 in 930. — Dne 12. t. m. sledeči naročniki: 20 28 43 46 111 121 129 138 153 193 221 226 227 286 317 322 338 388 408 409 410 411 451 517 530a 552 558 586 733 a in 948. — Dne 13. t. m. sledeči naročniki: 5 13 103 106 114 137 144a, 168 180 203 207 207a 223 230 246 263 266 311 366 369 374 376 462 535 557 565 in 599.

— **Državna borza dela** v Ljubljani. Od 22. do 28. novembra 1925. je bilo v Državni borzi dela razpisanih 49 službenih mest. 122 oseb je iskalo dela, v 26 slučajih je borza dela posredovala z uspehom in 17 oseb je odpotovalo. Od 1. januarja do 28. novembra 1925. je bilo skupaj razpisanih 5237 prostih mest, 7481 oseb je iskalo dela, v 3138 slučajih je borza dela posredovala z uspehom, 2045 oseb pa je odpotovalo.

— **Umetniški užitek prvega reda** bo imela ljubljanska publika brez dvoma na komornem koncertu, ki se bo vršil v sredo dne 16. decembra ob 20. uri v Filharmonični dvorani. Na koncertu nastopita brata Rihard in Ladislav Zika v zvezi s konservatorskim profesorjem Jankom Ravnikom. Izvajajo tri komorna dela, ki jih dosedaj še nismo čuli v Ljubljani in sicer Vir. Novaka trio quasi una ballata, dalje Rih. Straussovo smatno v os-duru za gosli in klavir, kot sklepno točko pa Smetanov trio

Najlepše in najcenejše

čepice

dobite pri tvrdki **Anton Fresker,** Sv. Petra cesta št. 14.

za gosli, čelo in klavir. Spored je skrbno sestavljen, dela pa, čeprav nekatera popolnoma moderna, vendar tako krasna po svojem slogu in melodiji, da morajo osvojiti srca poslušalcev, ne glede na to, da jih bodo vsi trije umetniki tudi v resnici umetniško podali. Koncert priredi naša Filharmonična družba, ki si je v letošnji koncertni sezoni nadela mesto abonma - koncertov to nalogo, da omogoči nekatere koncerte, ki bi jih sicer ne čuli v Ljubljani. Opozorjamo tudi, da so cene za koncert Zikovcev, ki se bo vršil v Filharmonični dvorani v sredo, dne 16. t. m. znižane. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni.

— **Loterija na Taboru.** Srečke se dobe še po vseh trafikah in v pisarni na Taboru. Razpečevalce prosimo, da izročijo denar odnosno nerazprodane srečke sigurno tekom petka in sobote, kakor dogovorjeno. Pisarna na Taboru posluša dnevno od 4. popoldne dalje. Zdravo! — Loterijski odsek.

— **Šentjakobski gledališki oder** gostuje v nedeljo, 13. t. m. na sokolskem odru na Viču z veseloligro »Maskarada«. Ker nastopijo pri predstavi najboljši igralci šentjakobskega gledališkega odra, vabimo vse prijatelje vrlih šentjakobčanov k mnogobrojni učežli. Začetek predstave točno ob pol 8 uri zvečer. Vstopnice se dobijo v predprodaji pri br. Jelencu v Rožni dolini in br. Gasperinu v Sok. domu. V nedeljo torej vsi v Sokolski dom na Vič.

— **Pevski zbor »Grafika«**, ki priredi dne 21. decembra v Filharmonični dvorani svoj prvi javni koncert, je mlad zbor, sestavljen iz samih članov grafičnega društva. Razveseljivo je za človeka, ki opazuje naše glasbeno življenje, delstvo, da je v teh materijalističnih časih še toliko idealnih in pozitivnih pevcev, ki navzlic temu, da prebijejo skoro ves dan v nezdravih delavnicah, posvetijo še del svojega prostega časa umetnosti. Kaj premore dobra volja, je pokazal zbor že na zagrebškem koncertu grafičnih pevskih društev, kjer je nastopil skupno z »Jedinstvom« iz Beograda in »Slog« iz Zagreba. Dasi najmlajši zbor je vendar odnesel lovov zmage, kar ni priznala le kritika, ampak tudi zagrebško občinstvo, ki je z burnim aplavzom zahtevalo ponovitve vsake pesmi. Nadejamo se, da bo tudi ljubljansko občinstvo znalo ceniti trud mladega zbora in da ga bo z obilnim posetom koncerta moralno in gmotno podprlo v njegovem stremljenju.

— **Hiša s trgovino na prodaj!** Glej inserat. 2343

— **Sankaljšče.** Olepševalno društvo v Rožni dolini odpravi v nedeljo dne 13. decembra ob 2. popoldne vzorno urejeno sankaljšče na Strelišču pod Rožnikom. Pri otvoritvi igra godba.

— **Umrl v Ljubljani.** Zadnje tri dni so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaj: Jernej Žuli, posestnikov sin, 28 let. — Ivan Foederl, bivši pekovski mojster, hišni posestnik in zasebnik, 83 let. — Marjeta Mekina, žena umirovljenega železničarja, 74 let. — Uršula Dolničar, zasebnica, 85 let.

— **Mlad pokvarjenec.** Iz hodnikov raznih šol v mestu in okolici, posebno pa v Siskli, je zadnje čase izginilo več oblačilnih predmetov šolskih otrok. Ker so se tatvine pomajale skoro vsak teden po večkrat, je postalo jasno, da se utihotaplja med poukom v šole nepoznan umovnik. V torkle je policija tatu končno izsledila v osebi 17-letnega slaščičarskega valenca Josipa Kriške iz Siske in ga aretirala. Pokvarjen fantič je prodajal ukradenko obleko Bosancem, svedoča globoko pod vrednostjo.

— **Policijske prijave.** Od srede na četrtek so bili prijavljeni policijski sledeči slučaji: 1 tatvina, 1 nevarna grožnja, 1 poskoda tuje lastnine, 1 prestopke razgrajanja, 1 prestopke nedostojnega vedenja, 1 nezdoga, 5 prestopkov cestnega policijskega reda, 2 prestopka prekrščenja policijske ure in 1 prestopke Obrtnega reda. Aretili sta bili izvršeni 2 in sicer: 1 radi omejevanja policijskih odredb in 1 radi vlačugarstva.

Volitka senzacija v Ameriki

Lov na streh v New-Yorku

? ? ?

Iz Maribora

— **V tajni seji občinskega sveta** je župan v sredo poročal o stališču občine na pram erariju radi plačevanja najemnin, pogajanjih za obmejni kolodvor v Mariboru, za telefonsko centralo, kateri referent v Beogradu ni naklonjen in o sestanku županova avtonomnih mest v Ljubljani. Zadevo med obč. svetnikom Glaserjem in mestnim inž. Baranom radi žaljenja bodo v dobrem likvidirali. S tem je bila ob 22. uri tudi tajna seja zaključena, ne da bi izčrpala dnevni red.

— **Mariborski krematorij.** Pri zadnji občinski seji se je razpradla tudi sledeča idilična debata: Soc. občinski svetnik Bahun je rekel: »Občina ne potrebuje starega pokopališča, zgraditi bomo krematorij«. Dr. Jerovšek (duhovnik), vodja SLS občinskega kluba: »Vas bomo prvega sežgali!« Bahun: »Vi bi se lepše cvrli!« Na galeriji gromovit krehot.

— **Na telovadnici akademiji,** ki jo priredi v soboto dne 12. decembra zvečer v kazniški dvorani Sokol, sodeluje poleg vseh moških in ženskih članskih oddelkov ter društvenega orkestra tudi svetovni prvak brat Leo Stukelj iz Novega mesta. Udeležba obeta biti radi tega ogromna.

— **Porota.** Nekundno so razpisani še sledeči porotni slučaji: v petek 11. t. m. Jože Šerks hudočelstvo tatvine: v soboto

12. t. m. Alojzij Ferenc, hudočelstvo tatvine: Vincenc Straus, hudočelstvo posilstva. S temi razpravami konča zimsko porotno zasedanje.

— **Prezgodnje spoznanje resnice?** Minuli torkle so tudi mariborski klerikali organizirali za »katoliško« dijaštvo velik tamtam s pridigami, mašo, obhajilom in seve zborovanjem, na katerem je govoril v dvorani banke profesor dr. S. In še posebno orlovsko prireditve so imeli popokodne katoliški dijak, katero so posejli klerikalni veljaki s škofom in županom. Ampak kultura je res sovražnik klerikalizma. Spri mu podira, kar voditelji zidajo pri nežni mladini, katero bi radi pred spoznanjem zaslužili. Sami to priznavajo. Zadržna »Naša Straža« prinaša uležljivo kritiko razvoja te mladine, ki se zbira pod »Stražnimi ognji«. H koncu pravi znani mariborski kler. idojni kritičar, da je zapisal urednik teh »Ognjev« kot program k zadnjemu dijašemu dnevu dve popolnoma zmotni trditvi, in je baje »isto modrost razlagal tudi še na slavnostnem zborovanju — pred samim škofom. »Bože milosti«, končuje obupani voditelj! Pa bo res treba bolj paziti, da prički ne bodo prezgodaj godni!

— **Ruska serija predavanj v Ljudski univerzi.** S predavanjem dr. M. Kovačiča o Ivanu Cankarju se je v sredo dne 9. decembra zaključila serija »Iz slovenskega kulturnega sveta«. Tej lepo zaokroženi in zelo uspešni seriji se bo pridružila vrsta predavanj o Rusiji in Rusih. Bolj kot kdaj poprej se danes ves svet zanima za Ruso. Tembolj se moramo zanimati mi, ki nas vežejo z ruskim narodom ožje vezi. Ruska serija bo obsegala več lepih predavanj, če mogoče, tudi kako rusko glasbeno prireditve. Vodstvo Ljudske univerze je dobilo tudi sklopične slike, tako da bodo predavanja še bolj zanimiva. V petek dne 11. decembra bo prvo predavanje. Znani umetnostni predavatelj Ljudske univerze, konzervator dr. Stelč iz Ljubljane, bo predaval o ruski umetnosti (z mnogimi sklopičnimi slikami). V ponedeljek dne 14. decembra pa bo predaval B. Borko o ruski duši. Predavatelj bo s kratkimi potezami naznačil, kako se razodeva individualnost ruskega naroda v njegovem narodnem življenju, v literaturi, umetnosti, filozofiji in verstvu. Pokazal bo, v čem se razlikuje Rusija od Evrope in kakšna globoka načela razdvajajo ruski narod v pristaše evropeizacije in pristaše zblživanja z orijentalnimi narodi in njih duševnostjo. Nato slede predavanja o ruskih pokrajinih, o Tolstiem itd.

— **Nakup zemljišča.** Mestna občina bo odkupila od trgovca g. Izidorja Copetića 19.541 kv. metrov sveta ob Betnavski cesti za 175.000 Din. Prostor je ugodno kupljen in ga bo občina uporabila deloma za kopanje gramoza in v stavbene svrhe. Onim ki bi hoteli tam zidati stanovanjske hiše, bi občina svet zopet prodala po ugodni ceni.

— **S. policije.** Med 14 prijavi mi je bila ena ovadba o vitemu S. Bogomira, ki je ukradel v nekem stanovanju poleg perila tudi uro, prstane in drugo zlatino. Detektivs to ga takoj prijel na ulici ter rešil še skoraj vse ukradenko blago. — V goslini je pograbila policija neko Mico Kovačev, ki se je dodobra najedla in napila, pa ni hotela plačati.

— **Žrtve alkohola.** Na železniškem traktu onkraj mostu so našli večeraj na zljidri znanega mariborskega delavca Ferdinanda Piska, zgubljeno eksistenco, mrtvega. Bil je pokrit samo z neko vrečo. Pri ustih in ušesih je bil krvav. Najbrž je ležal na tem mestu že nekaj dni mrtve. Ni pa izključeno, da je postal žrtev napada. Dosedaj se niso mogli ničesar dognati. Danes bo njegovo truplo razteleseno. Umrl je bil znan gost na sodišču, kamor so ga privedle običajne posledice zavžitega alkohola.

Iz Celja

— **Ljudsko vseučilišče.** V ponedeljek 7. decembra je nadaljeval g. inž. Lupa svojo predavanje o Stamu. Od 16. do 18.30 je predaval šolski mladini, od 20. do 22. ure pa članom Lj. vseučilišča in drugemu občinstvu. Govoril je o slamski prazgodovini in o razviku države, o njeni upravi in dobrem državnem gospodarstvu. (Siam nima nikakih zunanjih dolgov). Govoril je o dinastiji, o šolstvu, narodni prosveti (malo analfabetov), o humaniteti in poštenosti Stameza, o lovu na tigre ter nam pokazal v sklopični sliki poedine pokrajine in prebivalce, javna počivališča, pragozd i. dr., vsega okoli 35 slik. Po predavanju je odgovarjal na različna stavljena vprašanja ter nam na koncu povedal, da namerava še iti na znansveno raziskovanje v malo znani Tibet. Solska mladina in vsi drugi poslušalci so sprejeli njegovo zanimivo predavanje z velikim zadovoljstvom.

Iz Trboveli

— **Okrajni zastop, zelo agilen** v letošnjem letu, je pričel nasproti Trbovega goslinju v Retju razširjati tamošnji nenavadno ostri ovinek ob cesti, ker je nevaren tako za vozove kakor tudi avtomobile, posebno sedaj ob zimskem času.

— **Učiteljsko društvo za laški okraj,** pri katerem tvori večino učitelstvo trboveljske občine, bo zborovalo jutri, 12. t. m. v Zidanem mostu. Poleg dnevnega reda, ki je običajen, omenjamo volitve novega odbora, radi česar se naj učitelstvo korporativno udeleži tega zborovanja.

— **Razumevanje občine za socialne namene.** Finančni odsek garentskega sosveta, ki je te dni dobil novega člana v osebi g. Miloša Rozina, posestnika in kleparskega mojstra v Trbovljah, je določil 100.000 Din v poseben fond, ki je namenjen za socialne potrebe delavstva. Tako se naj bi gradile na občinskem zemljišču delavske hiše v katere se naj bi vselili delavci brezplačno ali pa za zelo nizko najemnino. Delavcem pa, ki so boljše situirani, se bo nudila priložnost, da si bodo na občinskem zemljišču sami zidali hiše, vendar pa po regulacijskem načrtu občine.

— **Potreba otroškega vrtca v Hrastniku.** Hrastniška kotlina je tisti nesrečni kraj, kjer smo brez otroškega vrtca. In vendar je

nebroj otrok brez vsakega nadzorstva, ker so družinske razmere take, da sta v pre mnogih slučajih oče in mati z doma. Po prej je vzdrževala otroški vrtce podružnica Ciril Metodove družbe, toda ga je morala opustiti, ker ni bilo primernih prostorov na razpolago. Otroški vrtce je namerel imeti svoje prostore v bivšem nemškem vrtcu, kjer sta oba razreda popolnoma nehijska in na primeru. Skrajni čas je že, da odpravijo odločilni činitelji nevarno stanje, ki je nastalo radi pomanjkanja higijskih prostorov in da pridemo zopet do neobhodno potrebnega otroškega vrtca.

— **Za Sokolski dom** v Trbovljah sta darovala mesto cvetja umrl gđ. Frankovičev. V gđ. Robert in Ludvik Plavšak po 250 Din iskrena hvala.

— **Uprizoritev drame 18letnega mladeniča.** V nedeljo 13. t. m. se bo vršila v Delavskem domu uprizoritev drame »Smeček« ki jo je spisal 18letni učenec rudarske nadaljevalne šole Tone Šaiovic. Drama je zasjeta iz rudarskega življenja. Zanimivo je, da ima Šaiovic zgolj ljudskoobolno izobrazbo ter da je pred to svojo socialno dramo spisal historično dramo iz srednjega veka v 5. dejanjih »Čarovnica s Karneke«. Za nedeljsko predstavo vlada v vseh krogih velika zanimanje, končno tudi zategadelj, ker režira dramo avtor sam.

— **Gostovanje celjskega gledališča** v Trbovljah je bilo v zadnjem momentu odpovedano, ker so se pojavile tehnične težave. Zato pa je nastopil s svojimi klagerji neki neznani gledališki igralec iz Bitolje vendar pa ob skrajno slabi udeležbi.

Damski plašči novodošli, iz finih modnih enobrvnih in tudi karstskih velourjev (rožasta satin pod oza z vateletinom) od srednje do najfinije kvalitete v cenah 400—1000 Din so dobili v veliki izbiri pri **F. in J. Gorčar,** Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

Iz Primorja

— **Smrtina kosa.** V Trstu je umrla gospa Katarina Margon, vdova Gombač. Pokopali so jo v četrtek popoldne. N. v m. p.

— **Zgodnja zima v idrijski dolini.** Idrijsko dolino je letos obklesala zelo zgodnja zima, ki je po par krasnih dneh prinesla sneg. Zapadlo je najprej kakih 10 cm snega, kar pa je bilo popolnoma dovolj, da je bil promet na progi med Idrijo in Gorico prekinjen. Avtomobil iz Gorice je vozil samo do Cola, od koder se je zopet vrnil v Gorico. Po par dnevi legega vremena pa se začelo prošlo soboto zopet snežiti in drugo jutro je bilo že pol metra snega. S svetom je Idrija sedaj zvezana le še preko Se. Lucije. Po drugi strani pa je nastopila za Idrijo s snegom prava sportna sezona. V kratkem času se odpravi sankalna proga Kovačev RovtIdrija, katero je pred vojno oskrbovalo idrijsko planinsko društvo.

— **Gledališče v Idriji.** Pred kratkim je preiskala posebna komisija idrijsko gledališče in order in je našla vse v redu. Kakor znano, je idrijsko gledališče po vojni prireialo lepe predstave, potem pa je oblast gledališče zaprla in šele prejšnji podprefekt je zopet dovolil da se odprvi. Dramatično društvo v Idriji pripravlja sedaj nove predstave, ki bodo, upamo, prinesle novo življenje v idrijsko mesto.

— **Nesreča v škedenjskih plavžih.** V škedenjskih plavžih je ponesrečil 40letni delavec Martin Trstenjak. Na mostiču stole je razkladal železo. Mostič se je pod njim udrl in delavec je padel na tla. Ranil se je težko na levem kolenu, da so ga morali prepeljati v bolnišnico.

Zdravnik naš skoro ohupava
Družina naša vsa je zdrava,
To res je čudež pri Vas sedaj?
Oh ne, mi pijemo le Buddha čaj!

Šah

Zaključek turnirja v Moskvi
Bogoljubov zmagovalce. — Razdelitev nagrad.

21. kolo. V torkle se je igral

Gospodarstvo

Haaska konferenca o industrijski svojini

Kakor smo že poročali, se je meseca oktobra t. l. začela v Haagu šesta konferenca o industrijski svojini, ki je trajala skoro mesec dni, ter se zaključila 6. novembra t. l.

Obdelal se je na konferenci ves doleteni program razen dveh zadev, namenjanih se na formalnosti za patentne prijave in na unifikacijo klasifikacije mednarodnih tvorniških ter trgovinskih žigov, kar se ni moglo zgoditi zaradi pomanjkanja časa. Ostali predlogi kakor tudi besedila že obstoječih dogovorov: pariška konvencija iz l. 1883., oba madriška aranžmana iz l. 1891. za pobiranje lažnega označevanja izvora blaga ter za mednarodno zaščito trgovinskih in tvorniških žigov, so utrpeli znane spremembe. Zlasti pariška konvencija, glavna pogodba te vrste, je poleg drugih znatnih sprememb izšla s haške konference kot pogodba, ki se predvsem bavi s pobiranjem nelojalne konkurence v mednarodni trgovini.

Od novih predlogov je bil sprejet predlog aranžmana za mednarodno zaščito industrijskih vzorcev in modelov, ki se sedaj imenuje haški aranžman.

Delo konference se je vršilo v komisijah, odnosno podkomisijah in ožjih komitejih (comité d'étude). Bilo je skupno šest podkomisij, na katere je bil porazdeljen celoten material konference, in še sedena komisija, katere naloga je bila, da osvojene ideje in načela izda v jasnem francoskem besedilu.

Na konferenci je bilo zastopanih 30 držav Unije, med temi tudi naša kraljevina. Šest držav Unije je bilo odsotnih. Poleg tega je prisostvovalo konferenci še nekaj držav, ki ne pripadajo Uniji.

Našo državo sta zastopala predsednik Uprave za zaščito industrijske svojine v Beogradu dr. Janko Šuman in tajnik iste uprave Mihajlo Predić. Naša delegata sta dosegla, da vsa novospregajata besedila niti najmanj ne nasprotujejo gospodarskim interesom naše države.

Poleg drugih zanimivih vprašanih na konferenci je bilo tudi to, kateri jezik naj bo oficijelen: ali samo francoski ali poleg francoskega tudi angleški. Države z angleškim jezikom so zahtevale, naj bo oficijelen jezik angleški, toda vse evropske države so bile za francosko kot oficijelen jezik v Uniji, kakor je to bilo doslej. Ta poslednja teza je tudi zmaga, ter je bila prostovoljno sprejeta od Velike Britanije ter ostalih držav z angleškim jezikom.

Uspehi in neuspehi v novem vinogradništvu

Gospod R. je v svojem stvarnem članku pod gornjim naslovom v »Jutru« z dne 7. t. m. razmotrival uspehi in neuspehe našega vinogradništva v zadnjih 40 letih, opirajoč svoja opazovanja zlasti na stanje današnjih novih vinogradov in na dosedajni razvoj kletarstva.

Kot velik neuspeh smatra prvotno brezsmotno pomnoženje vsakovrstnih dobrih in slabih, domačih in tujih zlahtnih trst, s katerimi naj bi se bil zboljšal pridelek v kvantitativnem in kvalitativnem oziru, kar se je pa le deloma obneslo.

Gospod R., ki pozna lokalne razmere tako dobro kakor nas eden, ki se z vinogradništvom cele dežele od prve regeneracije sem intenzivno bavimo, ima v mnogih oziirih prav. Prvotna regeneracijska dela niso mogla drugače uspeti glede na izredno naglo prenavljanje po fibkseri uničenih vinogradov v celi Sloveniji, to pa glede na pomanjkanje pravih domačih trst ter glede na še nezadostne preizkušnje novouvedenih tujih zlahtnih trst, kakor tudi glede na pomanjkanje cepičev teh vrst.

Takrat je šlo za to, da so se vinogradi čim hitreje obnovili, osebilo v kraljih, kjer so imeli prebivalci le od vinogradov svoj glavni dohodek in sploh svojo živlensko eksistenco. Skušalo se je pa ves tako dobljeni mešani pridelek zboljšati z umnim kletarjenjem, kar se je tudi precej posrečilo, tako da se danes tudi iz kvalitetno slabšega grozdja pridelujejo dobra in stanovitna vina, ki se kmalu in dosti ugodno prodajo.

Prvotni to so že nad 30 in 35 let stari obnovljeni vinogradi, so pa pričeli pešati in sedaj nastopi čas, ko jih bomo morali zopet obnoviti, da postanejo bolj rodovitni in dobrih kakovosti. Sedaj, oziroma znanstvenj se bo moralo vrstijo novo zasajanje sistematično po gotovem načrtu, prilagojenem za vsak vinski okoliš posebej, in sicer toliko glede ameriških podlog, kakor glede domačih in tujih zlahtnih trstnih vrst, ki se imajo na ameriške kcepiti.

Strinjani se tudi jaz s predlogom, da napravimo ali pridobimo v vsakem znamenitejšem vinskem okolišu svoj poseben, že od nekdaj vdomačen in poznan ter slovit tip vina. Zato je treba v vsakem takim okolišu pomnoževati le gotove trine vrste, ki so za dotični okoliš najpriladnejši in ki se v vsakem oziru najbolj sponašajo. Zasajanje novih vinogradov v nesposobnih, mrzlih kraljih in legah je pa najbolj popolnoma upravičeno, kar se delo dandanes ne izplača, razen kdor zasadi le za svojo domačo potrebo ter obdeluje vse sam. Ako vzamem v poštev vinogradni-

štvo ljubljanske oblasti, ki obsega celo Dolenjsko ter brežiški in laški okraj na Spodnjem Stajerskem, bi glede enotnega vinskega tipa prišlo v prvi vrsti v poštev naše obče priljubljeno svetlo-rdeče vino, tako zvani »cviček«, ki se prideluje poglavito v krškem in brežiškem okraju (Bizeljsko, Pišce, Sromlje). Čeprav je to vino bolj lahke nižje vrste, je zbog svojega prijetnega in kislatega okusa ter lahkega značaja zdrava pijača, ki se v vsakem letnem času konsumira z enakim užitkom, zavoljo česar ima tudi razmeroma visoko ceno napram drugim močnejšim in zlahtnejšim vinom.

Pospešujemo torej v prihodnje v teh kraljih pomnoževanje takih trst, ki dajejo izborni cviček. To bi bile dosedanje domače trte kavščina ali žametna črnina (7/8) ter kraljevina (1/8) in za zboljšanje še rdeči španjol, oziroma rdeči veltinec, nekaj modre frankinje ter nekaj traminca. Modra frankinja je slika in bolj črna kakor je kavščina, rdeči španjol pa bolj dozori in ima mnogo manj kisline kakor kavščina; kraljevina in traminac napravljata sicer male grozde, a teh mnogo in izredno sladke. Vse te vrste skupaj obenem potrgane in skupaj pokopele bi dajale vsako leto enotno vino in izborni cviček.

Ostali kralji naj se na nečajo s pridelovanjem svojemu okolišu primernim belim vinom. Fr. Gombač.

Narodna banka SHS

Stanje dne 30. novembra 1925.

(V milijonih Din; v oklepajih spremembe napram stanju 22. novembra t. l.)

Aktiva: kovinska podloga 487,0 (+3,0); posojila 1257,7 (+7,7); račun za odkup kromskih novčanice 1186,3; račun začasne za mene 368,6; državni dolg 2966,3; vrednost državnih domen, založenih za izdajanje novčanice 2138,3; saldo raznih računov 922,8 (-27,4). Skupno 9327,3.

Pasiva: vplačani deli glavnice 28,0; rezervni fond 6,4; novčanice v obtoku 6017,1 (+33,1); državni račun začasne za mene 368,6; državne terjatve po raznih računih 80,2 (-69,5); razne obveznosti 613,6 (+19,4); državne terjatve za založene domene 2138,3; nadavek za kupovanje zlata za glavnico in fond 74,7. Skupno 9327,3.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (10. t. m.) Pšenica: baska, 1 vagon 287,5; baska, 2 vagona 290. Oves: baski, 1 vagon 185. Turščica: baska, nova, 6 vagonov 120; sremska, nova, 3 vagoni 130; sremska, zuban, 3 vagoni 132,5; sremska, december, Ruma, 10 vagonov 135; sremska, sušena, december, 5 vagonov 162,5; banskas sušena, 5 vagonov 151. Moka: 0, kombinirana, 1 vagon 465. Tendence stanovitna.

Dunajski svinjski sejem (9. decembra.) Dogon 14.027 komadov. Ob mirnem prometu so se v početku sejma mesne svinje podražile za 10 grošev, potem pa so zopet oslabele na cene v prejšnjem tednu. Debele svinje so poskočile v cenah za 10 grošev. Notirajo za kg žive teže: mesne svinje 1,50 - 2,15, debele 2 - 2,50 šilinga.

Dunajsko tržišče jaja (9. decembra.) Razpoložljive prijazo. Dovozi svežega blaga normalni, vendar se konzum odvrča od svežega blaga, ker zaradi mrzota obstoja opasnost za blago. Zadnje dni so prispele večje vagonске količine galjskih jajc v apnu, ki so se sprlo dobre kakovosti dobro razpečavale. Rumunsko sveže blago se tudi v večjih količinah ponuja. V trgovini na debelo notirajo: jugoslovnsko izvozno blago L 24 - 25, madžarsko L 24,5 do 25, rusko sveže 24 - 24,5, rumunsko 24 - 24,5, galjsko v apnu 16 - 16,5, madžarsko v apnu 18 - 19, jugoslovnsko v apnu 19, bolgarsko v apnu 15 - 15,5 groša ab Dumaj.

Dunajska borza za kmetijske produkte (9. decembra.) Ugodnejše cenvite argentinskega izvoznega prebika so povzročile oslabeitev tendence v Newyorku in Chicagu ter nazadovanje cen. Tendence dunajškega tržišča je obdržala tudi danes prijaznejši značaj, ker sta bila močno zmanjšanje ponudb zbog prodaj v Braillo in ustavitve ladeplovbe opora cenam. Konzum v splošnem ni kazal posebnega razpoloženja za nakupovanje. Cene se v splošnem drže. Uradno notirajo za 100 kg vključno blagovnoprometni davek brez carine: pšenica: domača 40,50 - 41,50, domača marchfeldska 39,25 - 39,75, madžarska potiska, 79 do 80 kg 45,50 - 47; ječmen: domači 35 - 42, slovaški 41 - 44; turščica: 28 - 29, sušena 26,25 - 27,25, nova 23 do 24; oves: domači 29 - 30,50, madžarski 29 - 31; moka 0: domača 77 - 80, madžarska 75 - 79 šilingov.

Za kartel jugoslovnskih livarn. Naše livarne železa, ki so se večinoma ustanovile po prevratu, razpravljajo po vesteh iz Zagreba o ustanovitvi strokovne zveze za zaščito skupnih interesov. Vršilo se je že več sestankov in je podoba, da bo prišlo do tega novega kartela.

Načrt mednarodne gospodarske konference. Ekonomski komite Zveze narodov je pretresal vprašanje mednarodne gospodarske konference. Ta komite ima nalogo, da pripravi material za komisijo, ki bo skli cala to konferenco. Člani te komisije bodo imenovani od sveta Zveze narodov.

Podaljšanje rumunskega moratorija za predvotne dolgeve. Moratorij, ki ga imajo rumunski trgovci glede na svoje predvotne dolgeve, poteče dne 16. t. m. Računa pa se s tem, da se bo moratorij še podaljšal.

Dobava. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 18. decembra ponudbe za dobavo merilnih priprav. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije. Ministrstvo vojske in mornarice, odeljenje za mornarico v Zemu-

nu sprejema do 3. januarja 1926. ponudbe za dobavo perla (1000 komadov moških srajc, 3000 komadov belih ovratnikov, 1500 kravat). Predmetni oglasi so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Odkritje ležišča zlata rude v Madžarski. Po vestih iz Budimpešte so odkrili pri mestu Hidasnemeti znatna ležišča zlata, srebra in kaolina. V tem kraju so že v rimski dobi obstojali bogati rudniki zlata, ki so bili opuščeni leta 1848.

Petrolejska borza v Ploesti. Kakor po roča rumunsko časopisje, je Trgovska zbornica v Ploesti sklenila, da se dodeli tamonjni borzi še en oddelek, in sicer za trgovanje s petrolejem.

Povoljni izgledi za francosko - nemško trgovinska pogajanja. Predsednik nemške delegacije, ki ima voditi trgovinska pogajanja s francoskimi zastopniki, je na nekem zborovanju nemških trgovcev izjavil, da se bodo pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Francijo in Nemčijo v najkrajšem času nadaljevala ter da se bodo zaključila uspešno.

Krupp omejuje obratovanje. Znana veletrdnica Krupp v Essen je odpušila te dni 1200 delavcev ter jih bo odpušila še nadaljnjih 3000. V Kruppovih tvornicah je bilo pred vojno zaposlenih 24.000 delavcev, a danes jih je samo 14.000.

Rekordna produkcija rumunskega petroleja. Iz Bukarešte poročajo, da je rumunska produkcija petroleja narasla v mesecu oktobru t. l. na 700 vagonov dnevno. To je količina, ki ni bila dosežena niti pred vojno.

Borze

10. decembra.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševa n'a, druge ponudbe in v oklepajih kupijski zaključki.) Vrednote: investicijsko 78,50 - 80, (78,50), Volna škoda 321-323, zastavni Kranjske 20-22, komunalne Kranjske 20-22, Celjska posojilnica 20-20,2 (20,2), Ljubljanska kreditna 210-0, Merkantilna 100-104, Slavonska 50-0, Kreditni zavod 175-185, Strojne 123-0, Vevče 120-125 Ni hag 35-0, Stavbna družba 100-110, Seštr 120-125. - Blago: les: smrekove deske, L, II, III, 25, 30, 35, 50 mm, dolge 4 m medla 22 do 23, ico vag. meja 500-0; borodoni, suhi, glavni, od 10-11 do 16-17, 6-14 m, ico vag. nakl. post. 0-340; trami mente, ico meja, 3 vagoni 300-305 (300); poljski pridelek: pšenica: 76 kg, ico vag. naklad. post. 0-295, 76 kg, ico vag. Postojna tranz. 0-350; turščica, nova časa primerno suha, ico vag. naklad. postaja 1 vagon 133-133 (133), domača, v peči sušena, ico vag. slov. postaja 0-1800; ajda domača, ico vag. naklad. slov. postaja 0-250; prosa domača, ico vag. naklad slov postaja 0-215; otrobi: drobnj, ico vag. bos postaja 1 vagon 110-110 (110), drobnj, v juta vrečah, ico vag. Postojna tranz. 0-175; orehi, ico vag. Postojna tranz. 0-805; krompir beli, ico vag. slov. nakladalna postaja 0-80; krma: seno sladko, ico vag. slov nakladalna postaja 0-75; koloni-jalno blago: riž: št. 346, ico vag. Trst 0-580,75, št. 345, ico vag. Trst 0-564,65, št. 347, ico vag. Trst 0-543,25; rižev zdrob (risetta), ico vag. Trst 0-391; zabela: mast, gar. svinjska, netto, ico sod 45 kg; ico vag. ban. nakladalna postaja za 100 kg 0-2100; piljače: slivovka gar. 50%, ico vag. sremska postaja, za 100 litrov 0-2000.

ZAGREB. V bančnih vrednotah promet kot običajno zelo zmeren. Večjih sprememb v tečajih ni bilo. Edino Eskomptna je bila močnejša za pol točke; dočim je Praštedito-om padla za 5 točk. V industrijskih papirjih položaj nespremenjen. Tendence za Volno škoda je dalje čvrsta. Promptno blago se je iskalo po 323, a ponujalo se je po 325. Za ultimo t. m. se je zaključila po 325-327. Dinar nespremenjen. Zato tudi v Zagrebu ni bilo sprememb. Malhno oslabeitev tečajev pokazujeta devizi na Italio in Pariz zaradi njunega mednarodnega nazadovanja. Blaga je dovolj. Skupni promet 6 milijonov dinarjev. Notirale so devize: Amsterdam 2262-2282, Dunaj 790,5-800,5, Berlin 1338,6-1348,6, Barcelona 791-801, Italija izplačilo 226,32-228,72, London izplačilo 272,75-374,75, Newyork ček 56,09-56,69, Pariz 212,5-216,5, Pariza 166,4-168,4, Švica 1085-1093, ček 0-1088,5; valute: lire 224,8-227,2; efekti: bančni: Eskomptna 119-119,5, Poljo 19-20, Kreditna Zagreb 133-135, Hipo 64,5-65, Jugo 108-109, Ljubljanska kreditna 210-0, Obrtna 76-78, Praštedito 945-950, Srpska 144-146; industrijski: Dubrovačka 400-500, Sečera 460-465, Gutmann 350-370, Slavonija 44-45, Trbovlje 325-340, Vevče 120-0; državni: investicijski 78-79, agrar ne 46,5-47,5, Volna škoda, promptna 323,5-324,5, za december 324,5-325,5, za januar 320-0.

BEOGRAD. Devize: Atene 73-76, Berlin 1342-1344, Budimpešta 0-0,7925, Bukarešta 25,5-25,65, Italija 227,75-228, London 273,65-273,85, Newyork 56,31 in pol-56,4, Pariz 212,5-213,5, Pariza 167,35-167,42 in pol, Švica 1088,75-1089,25.

CURIH. Beograd 9,20, Berlin 123,50, Newyork 518,70, London 25,1525, Pariz 19,57, Milan 20,88, Praga 15,375, Budimpešta 0,0073, Bukarešta 2,375, Sofija 3,775, Varšava 61, Dunaj 73,175.

TRST. Efekti: obilježje Juliske Kraljeve 68,37 Živnostenski 278, Assicurazioni Generali 7645, Lloyd 1005, Oceanica 165 Split cement 484. Devize: Beograd 43,85 do 44,05, Dunaj 346 - 355, Praga 73,25 do 73,75, Pariz 93,50 - 94,25, London 120,35 do 120,55, Curli 476 - 479, Newyork 24,70 do 24,85, Bukarešta 11 - 11,75. Valute: dinarji 43,25 - 44, dolarji 24,60 - 24,80, 20 zlatih frankov 93 - 97, zlata lira 478,68.

DUNAJ. Beograd 12,575 - 12,575, Berlin 168,70 - 169,20, Budimpešta 99,20 do 99,50, Bukarešta 3,23 - 3,25, London 34,3575 - 34,4575, Milan 28,49 - 28,61,

Ali že imaš? Kaj?

Vstopnica za „Moč in lepota“, saj se danes v Ljubljani o drugem sploh ne govori.

Newyork 708,35 - 710,85, Pariz 26,74 do 26,90, Praga 20,97 - 21,05, Varšava 75,75 do 76,25, Curli 136,55 - 137,05; dinarji 12,47 - 12,53.

PRAGA. Beograd 59,985, Curli 650, London 163,50, Newyork 33,70, Dunaj 477.

BERLIN. Beograd 7,44, London 203, Newyork 4,195, Curli 80,85, Dunaj 59,12.

LONDON. (Opoldne) Beograd 274, Newyork 484,87 in pol, Italija 120,37 in pol, Dunaj 34,4, Švica 25,15.

NEWYORK (zaključno 9. t. m.) Beograd 1,77 in pol, London 4,84 in sedem osmink, Italija 4,02 in tri četrтинke, Dunaj 14,12 1/2.

Sokol

Sokolici

V enem zvezku sta izšli 10. in 11. številka Sokolici z enakimi številkami »Naše radosti« kot prilogo. »Sokolici« ima na uvodnem mestu poziv jugoslovnskem sokolskemu naraščaju za udeležbo in pripravo na VIII. vsesokolski zlet v Pragi, ki se naj bi ga udeležil, da povrne poset češkemu naraščaju, ki je prišel na naš l. jugoslovnski vsesokolski zlet v Ljubljani. Drugi članek pa razlaga sokolsko delo v zimski dobi in priporoča naraščaju, da prične vaditi smučanje. Pod naslovom »Herolzem naše kraljevske rodbine« je opisan rod Karadjordjević in njih junaka dela od Jurija Petrovića do kralja Aleksandra. Sledi nadaljevanje o zgodovini telovadbe, ki obravnava slovensko Sokolstvo do časa upadka. Jako zanimivo je poročilo o bojni tekmi, ki je določena za sokolski naraščaj ob vsesokolskem zletu. Ta tekma obsega najrazličnejše vaje, ki spominjajo na vojaško vebanje in končuje z metom granate. Med članki je upletenih nekaj sokolskih pesmic, ostali del pa prinaša proste vaje za moško deo in proste vaje za ženski naraščaj, s katerimi nastopijo naša dekleta na zletu v Pragi. Prav ljubka je slika, ki predstavlja celjski naraščaj, ko je ob 35letnici društvenega obstoja nastopil s posebnimi vajami: Igra narodnih kola od br. Borasa iz Sušaka.

Med dopisi ste poročili o mladinski akademiji ljubljanskega Sokola in o predavanju saveznega starostar br. Gangla v Tujni pred tamošnjim naraščajem. Rubrika Glasnik pa ima več krajsih beležek za naraščaj. »Naša radost« pa prinaša kratke dogodbe iz sokolskega življenja, ki so primerno čtivo za najmanjše Sokolice. Zanimivo je poročilo o češki sokolski deči, ki hoče povabiti mladega kraljeviča Petrika na vsesokolski zlet, ker so ga videli v prejšnji številki »Naše radosti« v sokolskem dečem kroju. Tudi »Naša radost« ima nekaj primernih pesmic, na koncu pa lepo število ugank, ki bodo v veliko zabavo malim čitateljem.

Sokolski Vestnik župe Ljubljana

Izšli sta 10. in 11. številka skupaj v enem zvezku, ki je na večini tehnične in organizacijske vsebine. Na početku ima dva izborna spisa od br. dr. Vidica. Prvi pod naslovom »Vstajenja dan« - je poln domovinske ljubezni in z narodno zavestnostjo prepognjen govor za proslavo 1. decembra - rojstnega dne naše domovine. Br. Vidic ima krasen jezik in pesniško občutje, zato so njegovi spisi - zlasti kadar piše o domovini in narodnosti - pesniški umotvorji, pisani z gorko ljubeznostjo in prepričevalno, tako da uživa pri čitanju in si predstavljajo, kako bi razvnel take besede poslušalce. Tudi njegov drugi članek: »Zimsko prosvetno delo« je prav dober in bi bilo v veliko korist sokolskemu napredku, ako bi ga vsaj vsi prosvetitelji prečitali in se po njem ravnali. Mnogim bi vendar moglo zalego, da bi se poprijeli dela. Članek »Župna prosvetna šola« ima lep spored prosvetne šole in utemeljitev potrebe, toda prišel je prekasno. Če bi zasledil luč sveta en mesec prej, potem bi bil morebiti toliko vplival, da bi se bila prosvetna šola res izvršila, tako je pa zaradi brezbriznosti društva propadla. Vselej ko lepo izpričevalo za ljubljansko župo, ker ima tudi brez šole dovolj dobrih prosvetnih delavcev ali pa se posamezna društva prosvete boje, česar pa ne verjame-mo.

V tehničnem delu ima Vestnik drugi del prostih vaj moškega in ženskega naraščaja za VIII. vsesokolski zlet v Pragi.

Veliko zanimiv je organizacijski del Vestnika, ki obsega poročila o treh selah župnega strelštevstva, dalje ima izbrano poročilo o župni odborovi seji in še daljše poročilo o seji župnega prosvetnega odbora. Zadnji dve poročili kažeta jasno o neumornem delovanju in resnem smrelnem za napredkom upravnega in prosvetnega župnega vodstva. Isto dokazuje tudi obe okrožnici na društva. Zeleti bi bilo, da bi tako selna poročila kakor tudi okrožnici dosegle

svoj namen. Društva imajo dovolj izpodbu-de in iniciative v tem delu Vestnika, treba samo dobrih in vestnih delavcev in uspehi ne izostanejo.

Na koncu lista sta še dve društveni poročili in sicer iz Domžal in iz Štepanje vasi.

Sokolsko strelšče v Varšavi. Pred kratkim so v Varšavi pri tamošnjem Sokolu II. na svečan način otvorili sokolsko strelšče, ki je prvo te vrste v Poljski. Razdalja znaša 50 m in je to največje strelšče za orožje malega kalibra. Slavnosti so prisostvovali zastopniki Poljskega sokolskega saveza in civilnih oblastev ter varšavska sokolska društva. Slična strelšča bodo osnovala tudi ostala sokolska društva na Poljskem.

Za Josip Turkov sklad za sokolski Tabor so darovali: Zbirka ge. Tince Grošelj Din 500, Novak Antol po br. Rajku Turku 100, Anton Gregorc 50, Manca Komar 100, Neimenovani Vodmatski gostilničar 1000, Zbirka ob 70 letnici br. Casperja 240, Oroslav Verovšek za izgubljeni stavo 50, Zbirka Prun Medica v Kranju 500, Ivan Rebek v Celju 100, Neimenovana žitna veletrgovina iz Ljubljane 1000, Martin Dolničar 100, Neimenovana manufakturna veletrgovina 2000, Neimenovani veletrgovci 2000, Neime-novana trgovka 500, Napreden gostilničar po br. Prosenca 1000, »Jamar« ob svojem godovanju 1000, Napreden šentpeterski obrtnik 300, Neimenovana trdnica 2000, Neime-novani 100. - Plemeniti darovalci naj bi našli obilo posnemalcev za posono stavbo na Taboru!

Sport

Šestdnevne kolesarske dirke v Newyorku

Zmagovalca Debaets-Gossens.

37. šestdnevna dirka v Newyorku, ki se je vršila ob krasni udeležbi v novi sportni dvorani Madison-Square-Garden, je končala 4. t. m. v soboto po noči. Startalo je 15 moštev, sestavljenih iz najboljših dirkačev sveta, in tako je ostalo tekmovalce napeto do konca in je prineslo mnogo presenečenj. Marnikateri tim, o katerem se je pričakovalo, da bo ostal dolgo časa v vodilni grupi, je moral zaostati radi vehementnih napadov zasledovalcev.

Že v prvi polovici dirke je avstralsko-italijanski par Mac Namarra - Giorgetti potegnil vodstvo nase in ga obdržal skoraj do konca; najostreje se je moral bojevati proti Italijanoma Linari-Beneratto, ki sta skupno z njim vodila do 60. ure. Vendar pa Italijana nista mogla dolgo časa vzdržati napadalne rutine takega sixdays-praktika, kakor je Mac Namarra, ki ju je prehitel še pred koncem tretjega dne v trenutku, ko Linarijev partner ni dosti hitro menjal vodstva, tako da je imel Mac Namarra v 67. uri eno rundo naprej. Štiri moštva so izgubila po pet rund, ostala celo do dvanajst.

Četrty dan je prinesel po ljutem boju odločitev. Paru Girardengo-Belloni se je posrečilo, da sta pridobila ob zgubljenih rundah devet, toda tudi Belgijca Debaets-Gossens sta se poslužila te taktike in sta prišla slednjic z Namarro-Giorgettijem na prvo mesto. Sedaj se je šele pokazal prekrasni spurt obeh Belgijcev, ki sta prehitela svoja tekmece z eno celo rundo in odnesla zmaggo s 3654 km. Mac Namarra in Giorgetti sta bila za eno rundo zadaj kot druga. Walthow-Spencer z dvema rundama zadaj kot tretja. 4. mesto sta si priporila Horan-Horder in peto Linari-Benezatto, ki sta tekmo šestega dne zelo zaostala in izgubila 5 rund. Za temi sta sledila Girardengo-Belloni, nato pa še 4 pari.

A. S. K. Primorci, veselični odsek. Vsi člani veseličnega odseka, ki so bili vabljeni na sestanek v četrtek, 10. t. m. ob pol 9. v Zvezdi, se vabijo na sestanek v soboto 12. t. m. ob 20.30 v kleti Zvezde. Udeležba in točnost obvezna. - Odbor.

Gradjanski: Zeljeznčarji. V nedeljo igra zagrebški Zeljeznčarski S. K., ki je v torok tako neprilakovano porazil Haška, prijateljsko tekmo z Gradjanskim.

V labeli nogometnega prvenstva Avstrije stoje na prvem mestu Ameratji s 16 točkami, na drugem Slovan s 13 in na tretjem Admir s 13 točkami. Sledje jim WAC, Rapid, Sportklub, Vienna, FAC, Hakoah, Simmering, Wacker, Rudolphshügel in Hertha.

Letna bilanca praške Sparte. Od 1. januarja 1925. do danes je igrala Sparta 61 nogometnih tekem; 47 jih je dobila, 5 izgubila, 9 pa je ostalo neodločenih. Skupno razmerje golov znaša 223 : 70. Cerveny se je udeležil 57 tekem. Simonek 55, Kada 45 itd. Največ golov je zabil Dvoraček (46). Po-lakek pa 37.

Lahkoatletski miting med Španijo in Portugalijo se je vršil v soboto

Iz življenja in sveta

Nizka temperatura od Dolomitov do Etne

Neusmiljen mraz, ki se je pojavil prve dni decembra, traja vztrajno dalje in doslej še ni nobenega poročila, ki bi javljalo milejše vreme. V nekaterih krajih je začelo zopet mestiti in pojavili so se celo snežni vrtnici. V severni Italiji stoji termometer vedno nizko. V Bellunu imajo 19 stopinj, pri Cortini d'Ampezzo 28 stopinj, v Sv. Štefanu Cadore pa celo 32 stopinj pod ničlo. V Benetkah so lagune še vedno zamrznjene, barke in gondole tičijo v ledu.

Mraz sega na jugu do Sicilije. V Kataniji je zapadel visok sneg. Etna ima že nekaj dni belo obleko. Temperatura v južni Italiji in Siciliji je padla na 4 do 5 stopinj pod ničlo. Pri Sulmonu je sneg zapadel dva metra visoko. V Rimu, kjer je mraz le redek gost, so zamrzni-le vse fontane.

Kar se tiče severa, poročajo iz Berlina, da ostri mraz nikakor ne pojenja-va in da so se polavile na šlezviško-holštajnski obali cele tolpe morskih psov, ki so zašli celo v pristanišča. Živali so hotele na vsak način doseči kopno. Ljudje so imeli z opazovanjem morskih psov veliko veselje in ribiči so jih skušali potegniti na suho.

O velikem padanju temperature poročajo tudi iz Švice. Meteorološki zavod v Curihu je zaznamoval te dni povprečno temperaturo v Švici z 19 stopinjami pod ničlo. Brzojavne zveze med Monakom, Düsseldorfom, Parizom in Prago so pretrgane. Curiško jezero je pričelo zmrzovati.

Skrivnostni konec berlinske operne pevke

Poizvedovanja o zagonezni smrti berlinske operne pevke Jurjevske, ki se je baje pognala v reko Reusso s prezezanimi žilami na zapustju ter omamljena z narkotičnimi sredstvi, doslej še ne potrjujejo poročila o samomoru primadone. Posebno težko je sestaviti stvarno sliko radi številnih dokumentov, ki skušajo mistificirati dogodek.

Berlinska policija je ukrenila vse potrebno, da se vzrok samomora če le mogoče dožene že v Berlinu. Preiskala je stanovanje pevke in našla v njem različne telegrame. Iz njih je razvidno, da je mati umetnice popolnoma zdrava. Radi tega je čedalje bolj skrivnostni oni telegram, ki je obvestil Jurjevsko o težki bolezni njene matere in radi katerega se je najbrže odločila na odhod v Dorpat na Rusko. Jurjevska se je najbrže odločila za to finto iz

razloga, da ji ne bi sledil v Rusijo njen mož. Von Brehmer je bil namreč svoj čas polkovnik v carjevi gardi in boljševiki so ga nekaj časa imeli zaprtega kot talca. Brehmer je še v Berlinu neprestano prejemal grozilna pisma. Pred kratkim so v Rusiji boljševiki ustrelili njegovega brata in to je Jurjevsko tako razburilo, da je postajala vedno bolj nervozna. Končno je prišel usodni telegram iz Dorpata in Jurjevska se je odpravila — toda ne v Rusijo, ampak v Švico, kjer je izstopila v Andermattu.

Na Hudičevem mostu, ki vodi čez Reusso, so našli njen kožuh in ročno torbico. Poleg torbice je ležala prazna stekleničica za opij, v snegu je tičala britev in bilo je tudi nekaj kapelj krvi. Radi tega je nastala kombinacija, da se je pevka najprej omamlila z opijem in se vrgla z mostu v prepad. Njeno truplo pa še doslej ni prišlo na dan, kljub številnim opasnim poskusom.

Dokler se to ne zgodi, ostane odprto vprašanje, ali je Jurjevska res izvršila samomor? Pojavlja se dvom, da je mrtva, in nekateri celo skušajo spraviti nestanek Jurjevske v zvezo z nekim moškim, s katerim se je pevka setala v Švici in jo je baje odpeljal v Ameriko. Jurjevska je namreč nameravala že delj časa odpraviti se v novi svet in se dati tam angažirati v kakem velikem gledališču.

Za samomor primadone govore le nekatera dejstva. V prvi vrsti slabo gnotno stanje, ki je pritiskalo Brehmerja in njegovo ženo po odhodu iz Rusije. Prej sta v Petrogradu živela v izbornih razmerah, po begu iz Rusije na se je položaj naravno poslabšal. Mož je živel od zaslužka svoje žene, ki je sicer prejemala visoko gažo, toda njuni potrebami ni zadostovala, vstevši tudi lepe zaslužke z gostovanji, na katerih jo je običajno spremljal njen mož.

Pravkar je imela Jurjevska podpisati pogodbo z berlinsko državno opero glede večletnega angažmana na zavodu. Zelo ugodne ponudbe je pa obenem prejela tudi iz New Yorka, kjer se je zavzemala zanjjo Metropolitan, in iz Pariza, kjer si je pridobila splošne simpatije z lanskim koncertom.

Na zunaj sta mož in žena živela v precejšnji harmoniji in je nestanek Jurjevske moža baje tako pretresel, da se je komaj držal pokonci ter se ob odhodu iz hiše zgrudil na stopnjicah. Ko se mu je vrnila zavest, se je odpeljal naravnost v Andermatt, odkoder pa se je naslednji dan vrnil v spremstvu ge. Reinhardtove, ki je bila velika prijateljica ge. Jurjevske.

Zadeva postaja čedalje bolj misteriozna in senzacionalna. Vse čaka z napetostjo, kako se bo končno pojasnila.

Grška opereta z dolgimi krili

Poročali smo v nedeljo o nenavadnem ukrepu vlade generala Pangalosa proti kratkim ženskim krilom. Blizu se 15. decembra, ko v Grčiji ne bo smela nobena dama na ulico v kratkem krilu, ker se bo izpostavila opasnosti, da ji policaj odmeri predpisano dolžino in da jo odvede seboj na komisariat. Opereta je postala posebno zanimiva, ko je te dni atenska policija izdala v smislu vladnega odloka naslednjo kuriozno naredbo, ki se nanaša na »dolžino kril gospodične, od 12 let dalje, in dam, ki se kretajo po ulicah in javnih centrih vobče«.

V Atenah, danes 30. novembra 1925. Ml. Ivan Kalivitis, direktor mestne policije, v nameri, da prepreči atentat na javno moralo, kar se dnevno ugotavlja na ulicah in javnih mestih z nošnjo kratkih kril in kar predstavlja pravec škandal — nadalje, uvažujoč odlok notranjega ministra ter člen 45 zakona 8815, ki se nanaša na mestno policijo — odreja:

Vse gospe in gospodične, od 12 let dalje, morajo vselej, kadar se pojavijo na ulicah ali javnih mestih vobče, nositi taka krila, katerih rob je oddaljen največ 30 cm od tal. Za maloletne devojke so odgovorni starši oziroma varuhi. Vsi prekršaji te naredbe, ki se uveljavijo s 15. decembrom in katere izvrševanje je poverjeno mestni policiji, se bodo kaznovali po § 607 kaz. zak.

Ta kuriozna naredba nima primere v zgodovini policije. Toda grške oblasti z vlado na čelu so zares odločne provesti proti kratkim krilom in nemoralnosti najodločnejšo borbo, kar je razvidno iz nekaterih nadaljnjih ukrepov. Uvidevali so, da bi beganje policistov za kratkimi krili in z mero v roki bil mnogo večji škandal, kakor samo nošnja kratkih kril, je vlada generala Pangalosa sklenila angažirati žensko policijo, ki bo vodila poulično kontrolo. In trudeč se, da svojim naredbam očuva resnost, je vlada naprosila vsa javna glasila za korektnost in moralno propagando.

Grška ženska javnost je precej razdražena. Prireajo se ankete, napovedujejo se tudi protestna zborovanja. A

Božična darila za dame,

krasne Krimer jope, pliš jopiče, pliš plašče, za gospode pa lepe pižame nudi prav ugodno trdka Drago Schwab - Ljubljana

moška javnost se samo smeje, kakor vsaki opereti. Vrlo značilno pa je, da sta se glede kratkih kril na mah strnili v enotnem mišljenju vlada in — cerkev. Grška duhovščina je dobila široko priliko za obsojanje nemoralnosti in za hvalospeve sedanji vladi, dočim celo nekateri vladni politični krogi namigujejo, da je general Pangalos zaočel operetno borbo proti kratkim krilom samo zato, da bi odvrnil pozornost celokupne javnosti od skrahirane avanture pri Petriču, ki bo Grčijo veljala precej milijonov odškodnine.

Zverinski morilec žensk na Nemškem

Kriminalna policija v Gleiwitzu je prišla na sled zverinskim zločinom delavca Joscha. V nedeljo zvečer so detektivi odkrili drzen umor, našli so žensko, ki je umrla radi udarca s težkim predmetom po glavi, in kmalu izsledili storilca v osebi delavca Joscha. Pri zasledovanju in aretaciji pa so dognali, da ima mož na svoji vesti še več drugih žrtve.

Josch je imel navado izvajati zloške v svoje stanovanje ter jih pridobivati za beračenje, denar pa so nosile ženske seveda njemu. Ko se je ženske naveličal, jo je kratkoma spravil s sveta. Pri tem se je posluževal naravnost zverinskih sredstev. Ulival jim je v usta gorilni špirit in ga prižgal, da so žrtve žive gorele in umirale v ognjenih mukah.

Josch je bil hud alkoholik in star gost kaznilnice. Ko je zadnjič prišel iz ječe, se je skušal poboljšati in je nekaj časa živel prav redno. Kmalu pa je po svoji stari navadi zopet zapadel pijančevanju in se družil z vlačugami, ki so večinoma postale njegove žrtve. Mož je stanoval v majhni sobici, ki na je bila v takem stanju, da se je policija sama sebi čudila, kako so prišli njegovi zločini na dan šele sedaj, pri zadnji nesrečni žrtvi.

× Eksplozija v južnoafriški elektrarni. Iz Kapstadta javljajo, da je prišlo v tamnišnji elektrarni do hude eksplozije, radi česar so morali ustaviti delo v zlatih rudnikih. Vzrok eksplozije je še nepojasnjen, škoda radi počivanja dela je velika.

Moderna tehnika

Most med Zedinjenimi državami in Kanado

V severnovzhodnih državah ameriške Unije pripravljajo velikopotezen projekt. Pojavila se je namreč želja, zgraditi velik železniški most iz Detroita na kanadsko obalo. S tem bi bilo mogoče doseči direktno zvezo s Torontom in Montrealom, na drugi strani pa z Bufalom in atlantskimi pristanišči. Predno bi mogel biti ta načrt realiziran, bi morala na to pristati kanadska vlada, ki pa bi morala v to svrhu izvesti ljudsko glasovanje v provinci Essex (država Ontario). Zato zaenkrat še ni misliti na to, da bodo Zedinjene države v doglednem času direktno zvezane s Kanado.

Stroški gradbe so preračunani na šeststaj milijonov dolarjev (devetsto milijonov dinarjev). V slučaju, da pride do izvršitve projekta, bosta prevzela gradbo inženjerja Mac Clintic in Marshall iz Pittsburgha. Gradbena dela bi predvidoma trajala pet let. Mostna zveza med Zedinjenimi državami in Kanado bi imela za posledico, da bi vrednost zemljišč v bližini mostu narasla za prilično sto milijonov dolarjev (5½ milijarde dinarjev). Razen tega pa bo, čim bo projektirani most izvršen, odpadel nezadostni in nereditni promet med Kanado in Unijo, ki se sedaj vrši zgolj na čolnih. Kako širok bo most, si približno lahko predstavljamo iz dejstva, da je na mostu projektiranih pet vozniških prog druga poleg druge, ki bodo služile različnim namenom (za železniški promet, za avtomobile, za druga vozila in za pešce).

Galvansko pokrovanje

Krom je kovina, ki ima poleg svoje izredne trdnosti še lastnost, da jo atmosfera ne napadajo in da je obstojna tudi na pram kemikalijam, ki so največje sovražnice kovin, to so sublimat, jodovo raztopino, žveplovodik, amoniak in kislino. Iz tega razloga je krom idealna prevleka za druge kovine, ki jih varuje proti kemičnim in po svoji izredni trdnosti tudi proti mehaničnim vplivom. Pridobivanje kroma galvanskim potom se je posrežilo že znanemu kemiku Bunsenu, od l. 1895. naprej pa ga pridobivajo jako čistega potom Goldschmidtovega termit procesa. Vzlic mnogobrojnim poskusom pa se do pred kratkim ni posrežilo napraviti na predmete iz drugih kovin oziroma zlitin tanke kromove prevleke. Krom je namreč četudi trd jako krhek in ga je težko kovati, zveč se pa sploh ne da. Tudi poskusi galvanskim potom so se vedno izjalovili. Posedanje kroma odvisi namreč od kopeli in jakosti uporabljenih tokov. Pri nizkih tokih se usede na katodi koloidni kromhidroksid, pri visokih napetih pa kromov prah brez konsistence. Skillmann in Sargenu (Oakland in Chicago) so imamo zahvaliti za odkritje, ki omogoča prevlečenje kovinskih predmetov galvanskim potom. Po njih je povzela novo metodo tudi »Electrochrom G. m. b. H.« v Berlinu.

Skillmann in Sargenu sta opazila, da na staja ob zvišanju temperature kopeli in sicer v slabo kisli raztopini (uporabljata borovo kislino) tanka prevleka kroma na katodi kovini. Proces teče pri precej visoki napetosti tokih in skoro pri vseh kovinah, razen pri aluminiju. Na ta način prevleče na ali »pokromane« kovina je ali svetla ali motna, kakor je kopel toplejša ali hladnejša. V tem prekašajo pokromani predmeti celo posrebrene in ponikljane, ker slednje je mogoče izdelati primarno le svetle; vrhu tega je kromova prevleka mnogo cenejša od sreberne in celo od nikljeve, ker pristedi na delavcih in času ob uporabi višjih koncentracij kopeli in višje napetih tokov, na drugi strani pa tudi direktno ker, se rabi mnogo manj kroma za prevleko nego bi bilo treba niklja. Pri kromu namreč zadostuje že plast z debelino 0,01 mm, da varuje kovino pred uplivi gori imenovanih kemikalij do temperature 450 stopinj C.

Pokromano jeklo se rabi predvsem za kirurški orodja, ki ne trpijo pod vplivom desinfekcijskih sredstev, potem pa za predmete, ki naj bodo posebno trdni n. pr. lopatice pri turbinah, vzmeti na vagonih in avtomobilih, jekleni sestavni deli na ladajah, ladijski vijaki etc. Dalje se rabi v kemičnih obratih pokromano jeklo za posode, ki so bile doslej iz tanzala ali wolframa; posode nove vrste so ravno tako obstojne in mnogo cenejše. Slednje se je izkazalo, da je pokromana bakrena žica prav tako tenljiva kakor običajna in nadejati se je, da bo to odkritje privedlo obilo na žičnem materialu elektrarnam, pošti, posebno pa cestni železnici in podmorskim kablom.

Zanimivo je, da izdelujejo zadnje čase tudi ogledala iz kovinskih plošč ki so pokromane, taka ogledala imajo prednost, da se ne razbijajo.

F. L. Y.

Luč brez sence

Neki francoski inženjer je iznašel, kakor pišejo listi, »čudodelno svetilko«, koje čudodelnost obstoji v tem, da je njena luč brez sence. Svetlobna telesa, ki svetijo brez sence, so sicer učenjakom že dalje časa znana. Tudi rentgenovi žarki, kakor vemo, ne mečejo nikake sence. Toda rentgenski aparati so nesorazmerno kompliciranejši kakor preprosta in cenena svetilka, ki jo je odkril omenjeni Francoz. Iznašatelj je v ta namen porabil električni tok zelo visoke napetosti. Žarki njegove svetilke prodre človeško telo, les in tanke kovinske plošče. Kako je ta svetilka konstruirana, o tem iznašatelj molči.

Svetloba brez sence je vsekakor velikega praktičnega pomena za kirurgijo. Z njo je kirurško delo bistveno olajšano, zakaj zdravnikove in asistentove roke bi v dvoranah ki bi bila razsvetljena z novimi svetilkami, ne ostavljale nikake sence na operacijskem objektu. Pa tudi neke drugje bi se nova iznajdba dala s pridom uporabiti, namreč v cinkografiji, kjer bi omogočala hitre proizvajanje klisejev. Luč nove svetilke je hladna; ona sveti, a ne greje. Iznašatelj se je baje posrežilo, vso uporabljen električno energijo pretvoriti v svetlobo, ne da bi se mu pri tem del energije pretvoril v toplotno energijo.

MOČ IN LEPOTA

ELITNI KINO MATICA
vodilni kino v Ljubljani (Telefon 124)

Samo še 2 dni!

se predvaja krasno filmsko delo, ki nam prikazuje pot k zdravju, pot k večni mladosti, pot k lepoti.

Pri predvajanju tega filma sv. ra. poimeno-
ženi orkester sledeče komade:
Spored: Mendelssohn: Sen kresne noči;
Delibes: Balet iz Sylvia; Massenet:
Scènes pittoresques; Popper: Gavotte;
Newin: Narcissus; Kreisler: Bolest
ljubezni.

Predstave se vrše točno
ob: 4., ½6., ½8., 9.
Predprodaja vstopnic
vsak dan od 10. - ½1. in
od 3 ure naprej.

Ivan Albrecht:

Nesrečna ljubezen

Dragi stric!

Ko sem Vam zadnjič pisal, sem Vam prikrival neko skrivnost. Hudo me je sicer pekla vest, vendar si nisem mislil, da me bo Bog zaradi tega tako kaznoval. Kaj takega, ljubi stric, pa za tako malenkost! Res, prav malenkost sem mislil, da je: pa ni bila.

No, povem kar na kratko: Zaljubljen sem bil, zaljubljen v globino duše ali iz globine duše ali morda še kako drugače, sam ne vem. Vem le, da sem bil strašno zaljubljen.

Ime ji je bilo Irena, pa sem jo ponašil v »Miroslavo«, ker sem patriot in narodnik in vem, da našim dekletom pristojajo naša imena, ne pa grška. Tako je bila lepa najina ljubezen, tako ginljivo je bilo vse to, da mi manjka besedi. Če sem dejal:

«Slavica, ali ne?» —
je rekla ona takoj:
«Ah!»

In me je objela in se mi je tako ginljivo naslonila na prsa, da se je takoj vzdramil pesnik v meni.

Da, pesnik! — Zdaj je, kar je, in ni pomoči! Zato Vam moram povedati vse, da se boste vedeli ravnati. Pesnik

se je vzdramil v meni, pa sem šel takoj naslednje jutro v zastavljalnico in sem zastavil, kar je pač bilo. Potem sem kupil rož in razglednic in — oh, kar mi je prišlo na misel in kar je bilo mogoče. In moja Miroslava, ki sem ji pravil že kar Slavica, je bila blažena in mi je pisala skrivaj, tako da ni nič vedela gospa mama, da je večno moja, da večno misli name in da me bo večno ljubila. In mi je tudi pisala, da sem njen »muček« in »mišek« in sploh. Kar norel sem od sreče.

In oni dan sem dejal:

«Slavica, veš kaj, naj bo, kar hoče! Jaz ne morem več živeti brez tebe, moj biser. Odločim se in stopim k tvoji gospe mami, pa ji povem, kako in kaj in jo poprosim —

«Janček, je kriknila, »samo tega nikar!»

«Ali nisi moja?»

«Tvoja, tvoja, samo tvoja na veke, ampak»

«Dušica, bodi no pametna! Saj gospa mama —

«Ne, ne, Janček, je žgoletela in ihtela vmes, da se mi je kar srce tajalo, »samo zdaj še ne. Počakaj, da mamico malo pripravim.»

«Slavica,» sem dejal, »nič se ne boj! Jaz zaupam v svojo srečo in vem.»

«Nič ne veš,» je ihtela.

Jaz na trdovratno:

«Vem, da si moja in da drugače biti ne more. Zato tudi ne bom odlašal —

Ona me je še rotila. Tudi poljubila me je in mi objubila, da mi bo pisala in mi povedala vse, vse, vse.

Tako sva se ločila. In jaz nisem čakal. Čemu naj čakam in kaj naj mi še pove, ko vem, da me ljubi; to je zame vse.

In sem šel naslednji dan v zastavljalnico, potem pa okrog vseh mojih zvestih prijateljev. Do enaiste ure sem bil primerno obložen, sem imel krasen šopek cvetja in sem sedel v avtomobilu, pa haidi po svojo srečo!

Ko se pripeljem do hiše, mi je sicer precej kljuvalo srce, vendar sem se oju-načil.

V prvem nadstropju pozvonim. Brhka služkinja mi odpre in ko povem, da bi rad govoril s to in to damo, me odvede v prijeten salonček. Tam čakam, čakam, dokler ne pričam. Priletna gospa vstopi in me gleda začudeno. Momljam, momljam, toda beseda ne more prav iz grla. Komaj povem, kdo sem in koga iščem in da sem prišel takorekoč prosit za roko gospodične Irene, ki —

«Gospod,» se prime gospa z obema

rokama za glavo in se skoro brez zavesti zgrudi na stol, »gospod, o moj Bog!»

Jaz, sam ne vem, nič nisem menda delal in nič se nisem ganil. Tedaj je stopila Slavica v prijetni domači obleki v sobo.

«Ali nisem rekla?» mi je zapretila boli z očmi nego z glasom in hotela odvesti gospo, ki pa si je bila medtem onemogla:

«Gospod,» je rekla tiho, »bežite, gospod, Irena je vendar žena, poročena žena!»

Tedaj sem nutil vse in bežal. Pozneje sem zvedel, da je bila Irena mati siromašna vdova, a hčerkinja lepota je ogrela premožnega človeka, ki je dekle poročil in nudi in njeni materi udobno življenje. Ker je bil pa že malo bolj v letih in ne obdarjen za lepoto, se ga je mlada žena naveličala in iskala zabave drugod.

Zdaj pa pomislite, ljubi stric, kako sem nesrečen. Vsemu sem se odrekel zaradi nje, vse moje imetje leži v zastavljalnici, celo moja lepa črna suknja, zdaj, ko je lela pritiskati zima. Kako naj Vam povem svoje gorje, ljubi stric, in kako naj Vas poprosim, da me ne pozabite v tej stiski. Pomislite, da je zdaj v mojem življenju vse narobe, da

na se hočem trdno in temeljito poboljšati in da sem in ostanem vedno Vaš hvaležni nečak

J-nez Narobe.

P. s.: Če mi to mojo zmožo odpustite, ljubi stric, Vam slovesno obljubljam, da se ne zaljubim nikoli več. Vasega odpustčanja bom čakal kar v postelji, ker brez suknje v tem mrazu ne morem na ulico. Prosim pa nuino in kmalu, ker moram poravnati tudi račun za stanovanje. Pomislite, ljubi stric, da sem bil vedno Vaš zvesti nečak in da sem se vedno obračal na Vas. Obljubljam Vam, da Vam ostanem tudi v bodoče zvest Torej — hitro!

VI BODETE VEROVALI!

da eden par nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato) 60-80

»ključ«

traja kakor štirje pari drugih ako kupite eden par. Dobivate se v vseh prodajalnah.

—nik:

Nekoliko ribniških

Kako znajo v ribniški dolini ogenj gasiti in kako je bila nekoč celo luna v nevarnosti, da jo pogasijo in spravijo za vselej ob njen žar, o tem je bilo čitati pred ne posebno dolgim časom baš v «Jutru» in ne gre torej, da bi ponavljal. Manj je morda znano — vsaj v podrobnostih — kako je bilo tistikrat, ko je v Ribnici — v trgu namreč — gorelo in so jim Dolenjčani na pomoč prihiteli. Komaj da se je ogenj pokazal, pa so že bili Dolenjčani na pozorišču! Da, neki Dolenjčan se je hvalil, da so bili celo še par minut prej, preden je goreti začelo. Taka naglica je gotovo vsega priznanja vredna in zato je bilo jako nevarno, da Ribničani tega niso primerno upoštevali. Ko so namreč opazili, da Dolenjčani bolj po malem gasijo, tem pridneje pa žebije iz ognja pobirajo, so se temu uprli, češ, tako pa ne boš! Ampak razbeljene žebije v žep spravljati tudi ni kar tako! No, Dolenjčani so skušali odpor Ribničanom zrahljati na ta način, da so jim pretili: »Le čakajte, bo že še tudi pri nas kdaj gorelo, pa vam tudi mi ne bomo pustili, da bi žebije pobirali!« Ko ni to nič zaleglo, so ubrali druge strune. Mislili so si: morda se Ribničani pa naše korajže zbojijo! Mogoče so se torej razkoračili pred njimi in jih izzivajoče vprašali: »Kaj mislite morda, da se vi nas kaj bojite?« A tudi to ni imelo uspeha. Konec je bil ta, da so Dolenjčani kot boli pametni odnehali. Ti so se potem še čez mesec bahali, kako strašno so Ribničani tistikrat za njimi bežali in da so Ribničane tako dolgo za sabo podili, da so ti popolnoma omagali in niso mogli nič več teči.

Da bi si ohladili jezo in se maščevali za njih nevladnost, so si izmislili Dolenjčani o Ribničanih sledečo mično storilico. Na glavnem trgu v Ribnici, to je menda pred cerkvijo, je bil nekoč zbran cvet ribniških purgarjev. Najbrž je bilo to na kak praznik ali nedeljo po deseti maši. Trški veljaki so stali tam, ugibali in modrovali. Kar začne največji in najmočnejši izmed njih — bil je baže pravi hrust — natezati ušesa. Gleda nekaj časa pozorno okrog sebe, pa zapazi s svojim bistrim očesom, da

se bliža po zraku nevarnost. Prvi hip mu je sapo vzelo, a hitro si opomore in zakriči v svojem junaštvu na ves glas: »Mozje, bezite, bezite, osa brenci!« — Opomniti treba, da so imeli ribniški tržani v tistih časih usta tako ustvarjena, da niso bili v stanu izgovoriti ne »č« ne »ž«, kar je delalo njih govorico čudno neznano, kakor razvidno iz gornjega stavka: — »Mozje, bezite, bezite!« je ponovil oni junak še enkrat in se spustil v tek, vsi drugi pa za njim... S to storilico so hoteli Dolenjčani najbrž pred vsem svetom pokazati, kako slabo so Ribničani podkovani v naravoslovju, kajti znano je, da osa ne brenci in je bila tista grozna žival, ki jih je poglala v beg, najbrže kak čmrlj. Potem so se hoteli pa seveda tudi ponorečevati iz njih junaštva, ne pomislivši, kako slabo spričevalo so pri tem dali samim sebi, ki so se zbalih onih, ki so pred nedolžnim čmrljem bežali! O, preden se clovek kake take iznebi, treba da stvar dobro premisli!

Da, kratkoročno je bilo včasih v ribniški dolini, dokler namreč še ni bilo toliko knjig in časopisov in so bili ljudje prisiljeni, da so si delali sami po svoje kratak čas. In to so Ribničani znali! Ena vas si je izmislila o drugi take in enake, vse skup pa so potem prodirle v svet, ki ni poznal njih izvora in se je vsled tega norčeval iz neumnosti Ribničanov, dočim bi bil moral občudovati njih šaljivost, duhovitost in dovornost. Prav res, v Ribnici si moral biti jako oprezen! Bili so tam ljudje, ki so znali vsako besedo zasukati tako, da je bilo kaj smeja. Bil sem zraven, ko je stopil v prodajalno trgovski pomočnik in pozdravil v svojem gorenjskem narečju: »Dobro jutro!« Namesto odgovora mu je zadonelo vprašanje nasproti: »Zakaj pa ne raje dober danes?« Včasih so švigale podobne, zdaj boli, zdaj manj duhovite, kot bliski semintja. Čemer-nemu starcu je bilo nekoč vsega tega preveč in rekel je nekomu: »Ti moraš biti sila lačen, da tako besede grizeš!« Oni pa takoj nazaj: »Ti jih ne moreš, ker nimaš nič zob!« Dedec je res imel prazne čeljusti!

Nekdo je trdil, da ima v Ribnici vsaka beseda dva pomena in imel je v nekem pogledu prav. Neko soboto po-

poldne sem bil v prodajalni svojega prijatelja. Stregel je tistikrat ljudem njegov oče, s katerim se je mogel le malokdo kosati v zavijanju besed, pa tudi v pristni dovornosti. Ni ga bilo menda cloveka, ki je kdaj govoril z njim, da bi mu ne bil že prestrigel besede ali pa ga kakorkoli speljal na led. V prodajalno je stopil tistikrat deček petnajstih, šestnajstih let. Hotel je imeti orgljice. Stari jih je položil predenj celo škatljo. Predno se kaj takega kupi in plača, se kajpakda prej poskusi! Ene orgljice so posebno lepo pele. Deček je igral, stari pa poslušal. »Pa znaš res lepo igrati!« ga je pohvalil. »Oh, stric, pa mi jih dajte zastoj! Če mi jih daste, vam pridem igrati, kadar boste hoteli!« — »Danes ti jih res ne morem dati. Pridi jutri med deseto mašo, pa jih dobiš!« — »Ali res?« — »Res, no, če ti pravim!« — »Pa pridem!«

Jaz si nisem mogel kaj, da bi ne bil starega vprašal, ko je bil oni odšel: »Kaj pa, ako res pride?« — »Da pride, o tem ni nobenega dvoma!« — »To bo pa očitna izguba za vas!« — »Zakaj? Saj če sem mu obljubil, mu še nisem dal!« — »Ampak, če kdo obljubi...« — »Obljubiti in dati je preveč!« — »Pa kako potem?« — »Vi mislite, kako da ga odpravim? Pridite jutri med deseto mašo še vi, pa boste videli, da ostanem navzlic temu mož beseda!« Stari se je poredno smejal. Mene je stvar zanimala in res sem bil pri starem še pred deseto uro. Komaj je bilo k maši odzvonilo, je vstopil tudi deček, ki bi bil prišel rad tako poceni do orgljic. »No, stric, dajte mi jih zdaj!« je začel siliti. — »Kaj?« — »Orgljice!« — »K maši bi bil šel, k maši!« — »Saj ste rekli, da mi jih boste dali, če pridem med deseto mašo!« — »Otrok božji, ali to je vendar šele druga maša, ki se bere danes pri nas! Pridi takrat, ko se bo brala deseta, pa jih dobiš tako gotovo, kakor zdaj tukaj stojim!«

Prevarjeni dečko se je popraskal za ušesom, pa odhitel. Bil je pač tudi sam pristen Ribničan, ki zna ceniti take stvari. Da pa je mislil na osvečilo, kdo bi o tem dvomil?

Slučaj je hotel, da sem bil priča, ko je izplačal starega in se mu maščeval. Ta je bil šel nekaj dni po tistem dogodku z vozom v Ljubljano po blago, kajti tistikrat še ni bilo dolenjskih železnic.

Nekoga dne, okoli četrte ure popoldne, se je vračal z nakupljenim blagom. Sedel je spredaj na vozu, držeč mehavično za vajeti in podremaval. Prav videlo se je, kako se bori z zaspancem. Pogledal je, pa zopet stisnil oči. Najbrž, da na potu ni dosti spal. Mogoče tudi, da je bil utrujen in nekoliko vnijen. Na konja mu ni bilo treba paziti, ker sta bila pametna in se mu ni bilo treba bati, da bi ne našla domov. Tako se je lahko vdajal dremežu. Zgodilo pa se je, da mu pride nekako sredi vasi oni deček nasproti, ki ga je bil pred osmimi dnevi tako kruto potegnil. Prebrisanec je naglo proučil situacijo in takoj tudi izkoristil ugodno priliko v svoji maščevalne namene. Zakričal je na ves glas: »Ježeš, no, stric, kolo se suče, kolo se suče!« Pri tem je kazal na sprednje kolo s tako obupanim obrazom in tako preplašenim pogledom, kakor bi se imela zgoditi zdaj zdaj največja nesreča. Stari se je zdregnil, skočil z voza z vse večjo gibčnostjo, kot bi jo clovek prisodil njezrovim letom, in prestrašen vprašal: »Kje, hudiča, kje?« A komaj se je bil ozrl pod voz, se je tudi že zavedel, da ne more biti to nič tako napačnega, ako se kolo suče. Prvi hip je nemara mislil, da se kolo snemlje, kar bi bilo imelo zanj lahko zelo slabe posledice, od tod njegov strah. Kako grdo je nasedel, je posnel lahko tudi iz smeja, ki mu je donel od vseh strani nasproti. Zakaj bilo je precej ljudi, ki so vse to videli. Mladi porednež na jo je seveda odkuril, a spotoma je klical nazaj: »Stric, to je za orgljice! Da vam jih dolžan ne ostanem!« Stari mu je grozil z bičevnikom, a ni se jezil, vsaj vidno ne, ampak še sam se je smejal. To je bilo tudi najbolj pametno, kar je mogel storiti! »Le čakaj, že še prideva skup!« to je bilo vse, kar je odvrnil.

Ako govorimo o situacijski komiki, smemo govoriti pač tudi o situacijskem humorju. Ribniški humor vsaj se razodeva včasih v taki obliki, da ne vem, kako bi ga drugače primerneje označil.

Ob slabem vremenu, zlasti v zimskem in poznojesenskem času, ko je najnujnejše delo na polju in v gozdu že opravljeno in se začelja za kmeta nekake počitnice, si v ribniški dolini pogosto naletel v tej ali oni gostilni na

kako družbo, ki si je prav »po ribniško« delala kratak čas. Ne da bi se biki kdovekaj pilo, toda steklenica z vinom je vendar le po navadi stala na mizi. Plačati pa je moral tisti, ki je podlegel v borbi, ki so se običajno uprizariale ob takih prilikah, ne toliko z rokami kot z »uma svitlim mečem«.

Nekod sem zašel v tako družbo. Zamudil sem bil seveda že mnogo, a nekaj sem vendar le še ujel. Može in fantje, ki so sedeli pri mizi, ali se sukali okrog nje, so stavili. Ko sem jaz pristopil, je baš nekdo ponujal stavo, da nobeden ne ubije z loparjem jajca na mizi.

»Kako, da ne?« se jih je oglasilo samozavestno kar več obenem. »Da ne bi z loparjem jajca na mizi ubil?« je nadaljeval eden, ki je bil videti najbolj korajžen. »Stavim, da ga ubijem!«

»Velja — za liter vina!«
»Velja! Alo, eno jajce sem, pa lopar!«

Oboje je bilo kmalu na razpolago. »Mizo najprej v kot!« je ukazoval oni, ki je bil ponudil stavo. Ko se je bilo zgodilo, je postavil jajce po konci na vogal mize tako, da je slonelo v kotu na zidu, potem pa izročil lopar onemu, ki je bil stavo sprejel, pozivajoč ga:

»Zdaj pa le po njem!«

Ta si ni dal dvakrat reči. Zavihtel je lopar, in sicer najprej na plosk, in udaril, a jajce je bilo tako lepo stisnjeno v kotic, da mu okrogla ploskev loparjeva nikakor ni mogla do živga. Odbila se je vselej prej ob zidu, preden ga je dosegla. Uvidevši, da tako ne gre, je zasukal lopar in skušal, da bi zadel jajce od zgoraj doli z robom ploskve, a uspeh je bil isti. Može je neusmiljeno mahal in krušil zid, oni okrog njega pa v smeh, dokler ni končno priznal, da je stavo izgubil. Bilo je res velezabavno gledati, kako se je nagnal, jajce pa je mirno stalo tam v kotu in se mu tako rekoč rogalo! Toda med tem, ko je še mahal, je menda razmišljal še tudi o tem, kako bi se odškodoval za svoj poraz. »Tako seveda ne gre!« je rekel zaničljivo proti svoemu nasprotniku. »Jaz pa stavim, da ne boš ti jajca z loparjem na mizi ubil. Če ti ga tudi na sredo mize položim!«

(Dalje prihodnjik.)

Preselitev.

Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem se s svojo dolgoletno obrtjo preselil na Sv. Petra cesto št. 12, nasproti hotela Lloyd in blizu Marijinega trga, kjer sem lokale času primerno opremil ter prosim nadaljnega obiska Spoštovanjem M. Podkrajšek, frizer za dame in gospode.

ŠPIRIT

denat. 90%

po tvorniških cenah, natočen v steklenice po novem finančnem predpisu ima v zalogi

ZORA

Ljubljana, Kralja Petra trg 2. Telefon 534.

Kupi se dobro ohranjena stružnica

na vodilno vreteno s puzmatičnim vodilom (Leitspindeldrehbank mit Prisenführung) most, 75 cm do 1 m stružna dolžina (Drehlänge). — Ponudbe pod 1234* na Aloma Company, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1

Zahvala.

Vsem, ki so povodom izgube najine ljube, nepozabne nečakinje, gospodične

Hermine Breindl učiteljice

izkazali toliko odkritega sožalja in sočutja dragi pokojni v času njene mučne bolezn in trpljenja, se tem potom naj topleje zahvaljujem. Iskrena hvala vlec. srez. šol. nadzorniku g. Ivanu Bezeljak in gg. tovarišicam in tovaršem, ki so orili in izkazali zadnjo ljubav in čast ter jo spremili na njeni poslednji poti. Nadalje še najsičnejša hvala za poklonitev krasnih vencev. Vso dobrohotnost vsem Bog plačaj!

Ljubljana, dne 10. decembra 1925.

Zaljujoči tati:

Josipina Grkman, Emilija Grkman, učiteljica v p.

Zahvala

vsem onim, ki so našega ljubljeneega in nepozabnega nam soproga, očeta, gospoda

Dragota Perhineka železniškega uradnika

spremili v tako častnem številu na njegovi zadnji poti in mu poklonili številne vence in lepo cvetje.

V dolžnost si štejemo, da se še posebej zahvalimo zdravnikom primariju g. dr. Paulču in g. dr. Franku, usmiljenim bratom v Kandiji za požrtvovalno pomoč in tolažbo ob priliki njegove bolezni in vsem onim, ki so mu skušali na katerikoli način olajšati trpljenje.

Iskrena hvala čč. duhovščini, zastopnikom direkcije drž. žel., UJZ., novo-meškega Sokola, Gsilnega društva, Soče, Jug. Matice, uradništvu ter vsemu ostalemu ceni. občstvu.

Prav posebno zahvalo izrekamo novomeškim železničarjem za iskreno požrtvovalnost in skrb, s katero so nam stali na strani ob priliki težke izgube. Hvala tudi gg. govornikom za odkritosrčne poslovljne besede ob odprtem grobu.

Najlepše se zahvaljujemo železničarskemu pevskemu društvu in godbi Obrtnega društva za ganljive žalostinke. Hvala tudi onim, ki so nam izrekli sožalje.

Novo mesto, 7. decembra 1925.

Zaljujoči ostali.

ZLATO NALIV PERO PRVORAZREDNA MARKA

Specijalna mehanična delavnica

za popravilo pisalnih in računalnih strojev

L. BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6/1. Telefon št. 320

Dražba.

Dne 14. in eventualno 15. decembra 1925 ob 9. uri se vrši v Mozirju štev. 39 javna dražba v konkurzno maso Rudolfa Pevec spadajočih premičnin kot n. pr.

oprave za trgovino, sodov, raznega pohištva, živine, vozov, poljedelskega orodja itd.

Seznam in cenilno vrednost premičnin se lahko vpogleda ob uradnih urah pri okrajnem sodišču v Gornjem gradu in pri upravniku konkurzne mase dr. Milanu Orožen, odvetniku v Cel. u. 12256

Zahvala.

Povodom smrti preljube matere, tašče in stare matere, gospe

Marije Rosinove roj. Žeran vdove okrožnega zdravnika

se vsem, ki so jo spremili v tako častnem številu na zadnji poti, ali nam stali ob strani v težkih urah, ali na katerikoli način izrazili sočutje, najiskreneje zahvaljujem

Zaljujoči ostali.

Ormož, Ljubljana, Brežice, Celje, dne 8. decembra 1925.

Srečke državne razredne loterije

prodaja

Zadružna hranilnica

Ljubljana, Sv. Petra c. 19.

Glavni dobitnik Din 1,900.000—

Vsaka druga srečka bode izžrebana!

Naročite takoj, ker je malo srečk na razpolago!

Posojilnica v Mariboru, r. z. z o. z.

Narodni dom

bo od 1. januarja 1926 obrestovala hranilne vloge z dnevno razpolago po

6%

vloge proti odpovedi na tri mesece pa po

8%

Za vknjižena posojila bo računala 8%, za menična in kredite v tekočem računu pa 10% obresti.

V Mariboru, dne 5. decembra 1925.

Načelstvo.